

Studentski list **Teofil**

God. II./2007./br. 2

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

TEMA BROJA

Šutljiva većina -
osvrt na parlamentarne
izbore 2007. godine

PROMIŠLJANJA

DUHOVNO STVARALAŠTVO

IN MEMORIAM

DOGAĐANJA

Teofil

list studenata KBF-a u Đakovu
God. II. (2007.), br. 2
ISSN 1846-1336

Izdavač:

Katolički bogoslovni fakultet
u Đakovu

Odgovara:

Doc. dr. sc. Vladimir Dugalič

Glavni urednik:

Davorin Anđić, V. godina

Uredničko vijeće:

Kristina Bubalović, V. godina
Vlatka Ivković, V. godina
Šimun Klarić, V. godina

Uredništvo i suradnici:

Dragan Muharem, V. godina
Željko Culek, V. godina
Antun Oršolić, V. godina
Sanja Blažević, IV. godina
Antonio Franjić, IV. godina
Mihaela Jakuš, IV. godina
Martina Kuveždanin, IV. godina
Ivana Trbuk, IV. godina
Anamarija Josić, III. godina
Goran Tadić, III. godina
Nikola Legac, II. godina

Adresa uredništva:

KBF u Đakovu
Petra Preradovića 17
31400 Đakovo
Telefon: 031/802-402

Lektura:

Anzelma Salopek, prof.

Naslovna stranica:

Mihaela Pecnik

Grafička obrada:

Glas Slavonije d.d.

Tisak:

Gradska tiskara d.d. Osijek

Naklada: 900 primjeraka

List izlazi dva puta
godišnje

1 Riječ urednika

3 Tema broja

5 Društva i države kroz povijest

11 Kršćanstvo i politika

17 Izbori 2007. godine

23 Političko opredjeljenje studenata teologije

25 Šutljiva većina

27 Promišljanja

28 Vrijeme

29 Ikonografija

33 Biblija i Kur'an.

Što ih povezuje,
što razdvaja?

39 In memoriam

40 Pokojnom dekanu

41 Ispraćaj, ukop i komemoracija

mons. dr. Nikole Dogana,
prvog dekana KBF-a
u Đakovu

35 Duhovno stvaralaštvo

36 Ako

37 Doći ćeš i ti

38 Taj nevjerojatni Bog

47 Kutak svakodnevice

49 Đakovački i srijemski biskup dr. Marin Srakić - novi predsjednik HBK

50 Nova uprava KBF-a u Đakovu

51 Novi studenti na KBF-u u Đakovu akademske godine 2007./2008.

53 Zaziv Duha Svetoga

56 Dan KBF-a u Đakovu

59 Predstavljanje Hermanova prijevoda Kodeksa kanonskog prava iz 1917. godine

61 Humanitarna akcija studenta KBF-a u Đakovu

62 Predstavljanje internetske stranice

63 Zimski ispitni rok

Piše:
DAVORIN ANĐIĆ

Da bi ispravno funkcioniralo, svako društvo mora imati neki red po kojemu će djelovati. Sve što se u svijetu događa, odvija se po nekom redu. Tvorac toga reda je ujedno i stvoritelj svega što jest – Bog.

Bog je izvor svega što vidimo i što ne vidimo, tvorac vidljivog i nevidljivog svijeta. On je red. Suprotno od tog reda je kaos, koji nastaje kad čovjek pokušava promijeniti red koji je Bog zamislio. Tako od mira nastaje rat i ropstvo, od umjerenog bogatstva nastaje prevelik jaz između bogatih i siromašnih, od sreće i zadovoljstva nezadovoljan čovjek kojemu sve smeta.

Jesmo li šutljiva većina?

Ljudska osoba je red, tj. biće koje je konstitutivno uređeno i u kojemu se različite dimenzije osobe skladno slijevaju u jedinstvenu cjelinu. Drugim riječima, mi nismo klonovi, mi smo ljudi stvoreni na sliku Božju, kojima je Bog podario razum, volju i ljubav kako bi uzdignute glave koračali kroz ovaj svijet, te da dajući svoj glas u obranu onih vrednota koje se ne protive Stvoritelju. No, svi smo svjesni da to u stvarnosti ne izgleda baš tako. Često se ponašamo kao klonovi, pasivni i indiferentni spram onoga što se oko nas odvija. Čovjek, naime, ima pravo – sraslo s dostojanstvom ljudske osobe – da aktivno sudjeluje u javnom životu i pridonosi općoj dobrobiti građana, jer »čovjek kao takav, daleko od toga da bi bio predmet i pasivan element društvenog života, naprotiv jest i ima biti i ostati njegov nosilac, temelj i cilj« (Pio XII., *Radioporučka*, Badnjak, 1944.).

S tim mislima, u ovom broju Teofila priredili smo vam članke na temu *Šutljiva većina*, u kojima smo se pokušali dotaknuti tema kao što su: država i društvo – koje su idealne države i kako bi idealne države trebale djelovati; politika – značenje tog pojma te koje su njezine karakteristike; odnos Crkve i svjetovne stvarnosti – kako Crkva gleda na svijet te sudjelovanje katolika u javnom životu; glavni svjetonazori četiriju političkih stranaka koje djeluju u Hrvatskoj; političko opredjeljenje studenata našeg Fakulteta te esej na temu *Šutljiva većina*. Želja nam je bila da predstavimo parlamentarne izbore te ujedno prikazemo stav Crkve glede odnosa katolik-društvo oko njega.

Od rubrika, posebno treba istaknuti *In memoriam*, gdje se spominjemo našeg pokojnog dekana, prof. dr. sc. Nikole Dogana. Govoriti o njemu veoma je teško; kakav je bio, što je radio, nama, studentima, malo je poznato. Mi možemo govoriti samo o tome kako smo ga mi doživljavali, a doživljavali smo ga kao osobu, kao profesora i kao prijatelja koji nam je uvijek govorio i pomagao da otkrivamo Boga u njegovu otajstvu.

Zadnja rubrika donosi glavne događaje iz života Fakulteta i iz života nas studenata. Najvažnija točka u semestralnom planu jest raspored ispita. Stoga, dragi čitatelji, bivši studenti, neka vas ovaj naš raspored, namijenjen sadašnjim studentima, podsjeti kako je “od kolijevke pa do groba, najljepše đачko doba”.

TEMA
TEMA
TEMA

BROJ 1

Izbori 2007.

Oni će biti vlast i opozicija. Oni odlučuju o
vama četiri godine. Vi o njima samo jedan dan

“

Ištite i dat će vam se!
Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit
će vam se! Doista, tko god ište, prima; i
tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će
se. Ta ima li koga među vama da bi svojemu sinu,
ako ga zaište kruha, kamen dao? Ili ako ribu zaište,
zar će mu zmiju dati? Ako dakle vi, iako zli, znate
dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac
vaš, koji je na nebesima, dobrima obdariti one koji ga
zaištu!”

“Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima.
To je, doista, Zakon i Proroci.”

“Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran
put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime
idu. O kako su uska vrata i tijesan put koji
vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!

Mt 7, 7-14

”

Društva i države *kroz povijest*

Prema mom mišljenju,
država nastaje zato
što svaki od nas nije
sam sebi dostatan,
nego mu mnogo treba
i potrebni su mu
drugi.

Platon

PIŠE: DRAĞAN MUHAREM

U prvobitnoj ljudskoj zajednici, društvu s plemenskim uređenjem, nije postojala još nikakva organizirana vlast. Razvojem materijalnih proizvodnih snaga, podjelom rada, proširenjem razmjene i formiranjem tržišta u okviru plemena i izvan njega, pojavom privatnog vlasništva i cijepanjem plemenskih organizacija na vlasnike (bogate) i nevlasnike (siromašne), propada plemensko uređenje. Na ruševinama starih plemenskih zajednica izrasta nova društvena organizacija - država.

O nastanku i biti države postoje mnoge postavke i teorije. Kako je tema ovog broja *Teofila* usmjerena na promišljanje o čovjeku – kršćaninu u društvu i državi, kao bitnoj pretpostavci njegove egzistencije i normalnog razvoja, nastojat ćemo, koliko god nam je to u ovom članku moguće, sržno prikazati razvojni put ideje države i društva kroz povijest, počevši, prije svega, od suvremenih mislilaca, kako bi ih usporedili s “utemeljiteljima” moderne demokracije - Platonom i Aristotelom, zatim s kršćanskim misliocima – Augustinom i Tomom Akvinskim, koji su pružili odgovore na pitanja što je svrha države, kakvo je njezino uređenje i u kakvom su međusobnom odnosu država i pojedinac.

1. SVRHA DRŽAVE

Zašto postoji država? Za Platona i Aristotela njezin cilj je ostvarenje pravednosti, odnosno sklada u široj društvenoj zajednici. Kršćanski filozofi, od patristike pa sve do suvremenog doba, imaju uglavnom slično mišljenje. Cilj dobe države je ostvariti *opće dobro*.

Talijan **Niccolo Machiavelli** (1469.-1527.), začetnik moderne filozofije politike, u svome djelu “Il principe” (Vladar) zalaže se prvenstveno za *jaku državu*. To se, po njegovu mišljenju, ne postiže moralnim postupcima, pa treba koristiti *sva raspoloživa sredstva* za postizanje toga cilja (otuda je nastao pojam “makijavelizam” za označavanje beskrupuloznosti u politici). Drugim riječima, želi reći da je država *sama sebi cilj*, kojemu sve drugo treba podrediti.

Englez **Thomas Hobbes** (1588.-1679.) u svome djelu "Leviathan" naučava da država nastaje *društvenim ugovorom*. Svrha postojanja države je likvidirati stanje međuljudskih odnosa koje je, po Hobbesu, normalno, a to je *rat sviju protiv svih* (bellum omnium contra omnes). Zato se pojedinci, po njemu, odriču svojih prirodnih prava, koja prenose na državu i onda ona stječe pravo na apsolutnu vlast. Teorija društvenog ugovora bila je veoma popularna među novovjekovnim filozofima, koji su izražavali neslaganje jedino glede opsega i opozivosti prijenosa prava pojedinca na državu.

Hegel odbacuje teoriju društvenog ugovora kao objašnjenje postanka države. Čovjek se, po njemu, može ostvariti jedino u državi, nikako kao pojedinac. Smatra da je država jedan oblik objektivnoga duha. U "Fenomenologiji duha" donosi trostruku podjelu po kojoj se ostvaruje objektivni duh, i to u: 1) pravu, 2) moralu i 3) etičnosti ili ćudorednosti (njem. *Sittlichkeit*). Pravo je vanjsko pravilo, a moral unutarnje podlaganje dužnosti. Etičnost je pak njihova sinteza, koja se ostvaruje u obitelji, društvu i državi.¹ Država je najviši oblik objektivnog duha i puno je više od zbroja pojedinaca koji je sačinjavaju – ona je jedno samostalno biće. Država ne postoji zbog pojedinaca koji je sačinjavaju, nego *zbog ideje* koju ostvaruje.

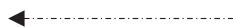
Savršenija je što bolje ostvaruje ideju. Njezini zakoni su nužno moralni.

Karl Marx smatra da je država *sredstvo prinude*, koje služi *vladajućoj klasi* za održavanje svoga vladajućeg položaja. Po njegovu vjerovanju, budući razvoj će dovesti do ukidanja klasnoga društva, pa onda nužno i do "odumiranja" države. Marx prihvaća Hegelovu *dijalektiku*, i kao zakon po kojemu se društvo razvija i kao metodu po kojoj se jedino može shvatiti. Ali odbacuje Hegelov idealizam. U društvu postoji stalna suprotstavljenost i *borba klasa*. Na jednoj strani su oni koji *proizvode*, a na drugoj oni koji u svojim rukama *drže sredstva* za proizvodnju, pa iskorištavaju rad proizvođača i žive na njihov račun. Zato smatra da je napredak u povijesti nužan. Ali u tome razvoju postoji kraj koji nastupa nakon rušenja kapitalizma i prelaska u *komunizam*.²

Većina novovjekovnih filozofa gleda državu prvenstveno kao *silu* i *moć*. Stari grčki filozofi su, naprotiv, smatrali da se ljudi udružuju u šire zajednice zato što sami i u manjim zajednicama ne mogu ostvariti svoje potrebe. Država je, po njima, jedno prirodno stanje. Aristotel je naglašavao da je čovjek po svojoj naravi društveno biće.

2. UREĐENJE DRŽAVE

Pitanje, koje je najbolje uređenje države, zavisi od odgovora na pitanje što je država i koji je njezin cilj. Filozofi su se puno bavili pitanjem dobroga i najboljega državnog uređenja. Neki su predlagali poboljšanja u postojećim državnim uređenjima, a drugi su opisivali kako bi

¹ Hegelova filozofija duha počiva na trijadičnom obliku: 1) subjektivni duh, 2) objektivni duh i 3) apsolutni duh. Subjektivni duh se ostvaruje u pojedincu. Tu je uključena 1) antropologija, 2) fenomenologija i 3) psihologija. Trostruku podjelu objektivnoga duha smo već naveli, a kao vrhunac, apsolutni duh ostvaruje se u 1) umjetnosti, 2) religiji i 3) filozofiji. Usp. G. W. F. HEGEL, *Fenomenologija duha*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2000., str. 22.

² Usp. B. RUSSEL, *Mudrost zapada*, Marjan tisak, Split, 2005., str. 233.

trebala izgledati idealna država. Ovo je drugo nazvano "utopija", prema djelu sv. Thomasa Morea (1478.-1535.).

Platon je razradio čak dvije slike idealne države. Svoje razmišljanje temelji na grčkoj antropologiji onoga vremena, gdje zbog slabosti pojedinca postoji potreba za udruživanjem i podjelom rada, pa je stoga potrebna država. U njoj postoji analogija s čovjekom pojedincem, pa je i u državi ostvarena pravednost ako svatko izvršava ono za što je najviše sposoban, i to za opće dobro zajednice. Oni, kod kojih je najjače razvijena požuda, trebaju biti *hranitelji* države (proizvođači, radnici), i samo oni mogu imati privatno vlasništvo. Oni kod kojih je najjače razvijena *srčanost*, trebaju biti branitelji države (vojnici). Oni, pak, kod kojih je najjače razvijen razum, trebaju biti *upravitelji* države (vladari).³ Kod Platona je utemeljenje za vladavinu paternalističko: sposobni vladalac skrbi kao otac za dobro onih koji su mu povjereni, kao za malodobne. Naprotiv, Aristotel smatra da sami građani (ukoliko dosegnu visoke kriterije građanstva u toj koncepciji) imaju kvalifikacije za vladanje. Uostalom, to je i temeljna crta politike antičkog polisa, tj. pojam građanina u polisu neodvojiv je od prava aktivnog vršenja političke vladavine.⁴

Potkraj života svoje je mišljenje o ovoj temi znatno promijenio i u zadnjem dijalogu "Zakoni" opisao drukčiju uzornu državu. Umjesto na savršenost upravljača, naglasak je sada stavio na valjanost zakona, a zakoni trebaju biti u skladu s božanskim poretom.⁵

Aristotel je mišljenja da ne postoji najbolji oblik uređenja države, nego da svaki oblik može biti dobar i loš, zavisno od ciljeva kojima se rukovode vlastodršci. Polazi od antropologije, kao i Platon, da je čovjek po svojoj naravi društveno biće i ne može živjeti sam. Tko ne bi imao potrebe za drugima, kaže Aristotel, ne bi bio čovjek nego neko biće niže ili više od čovjeka, "ili životinja ili Bog".⁶ O čovjekovoj druš-

tvenoj naravi svjedoči i postojanje jezika. Za njega, kao i za većinu antičkih mislilaca, cilj države je opće dobro građana.

Aristotel je proučio čak 158 tada postojećih državnih uređenja. Zato je mogao zaključiti da ne postoji državno uređenje koje je samo po sebi idealno. Kakvo će biti uređenje, ne zavisi od broja upravljača, nego od toga kakvi su ljudi koji upravljaju državom, teže li oni u vladanju postizanju općega ili samo vlastitoga dobra.

Svaki se dobar oblik vladavine može izopačiti u loš. *Kraljevstvo* (vlast najboljega koji po zakonima vlada za opće dobro) se može izopačiti u tiraniju. *Aristokracija* (vlast najboljih) može se pretvoriti u oligarhiju (samovolju skupine najbogatijih), a *republika* u demokraciju (samovolju svjetine).⁷ Čitatelju će se možda činiti da Aristotel nedovoljno cijeni demokraciju. Međutim, treba uočiti da sama organizacija

◀-----

³ Usp. PLATON, *Država - državnik*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1942., 420 b 8.

⁴ Ž. SENKOVIĆ, *Aristotelova ἀρίστη πολιτεία*, u: *Obnovljeni život* (62) 1 (2007), str. 4.

⁵ I. ZELIĆ, *Vodič kroz filozofiju*, Verbum, Split, 2006., str. 52.

⁶ Usp. B. RUSSEL, *nav. dj.*, str. 80.

⁷ Usp. I. ZELIĆ, *nav. dj.*, str. 69.

vlasti ne može vlast učiniti pravednom, a to je po mišljenju starih filozofa ono najvažnije. Demokratski sustav će možda spriječiti da majnina čini nepravde većini, ali ne i obrnuto.

Temeljno mjesto odgoja i izgradnje čovjeka za zdravo društvo jest obitelj.⁸ Obitelj je izvornija i primarnija zajednica od države. Bitno je također i privatno vlasništvo, da bi se osigurala osobna nezavisnost svakoga pojedinca. Aristotel smatra da je i ropstvo nešto normalno, zbog naravne nejednakosti među ljudima.

Sveti Augustin je svojim djelom "O državi Božjoj" postavio temelje kršćanskog mišljenja o Božjoj vladavini, kako ju je on vidio duhovno projiciranu s Neba na zemlju. Prema njemu, istinske pravednosti nema, osim u onoj državi kojoj je utemeljitelj i vladar Krist, ako se takvu priliči nazivati državom.⁹ Građani svojim dobrim ili grješnim postupcima grade ili razaraju državu, kao veliku kolektivnu zajednicu naroda Božjeg i Božje volje. Iz toga možemo izvesti zaključak da je savršena ona država u kojoj su srca svih njezinih sugrađana prožeta Kristovim zakonom, Kristovim srcem, jer jedino takva država živi i u cijelosti funkcionira u Bogu.

Analiziravši uspon i pad Rimskog Carstva, sv. Augustin je našao kako se u temelju rimske države nalazila vrlina: kada su Rimljani napustili svoju vrlinu, Carstva je nestalo. Izgradnja države Božje odigrava se u procesu borbe dobra i zla, odnosno u procesu borbe članova Božje i đavolje države.¹⁰ Sv. Augustin dokazuje da grijeh postoji i da čini državu razbojničkom te da ju, u konačnici, i rastače, što se vidi na primjeru Rima. Jedini lijek rastakanju države nalazi se u Kristovu nauku o odreknuću od grijeha i rastu u kršćanskim vrlinama. Jer ljubav prema Bogu, u zajednici s Bogom, postavlja temelje za svako zakonito i ispravno djelovanje, a takvo briše granice između Božje države na nebu i ljudske države na zemlji, koja se preobražava u Državu Božju.¹¹

Moderni filozofi smatrali su da vlast vladara u državi treba biti neograničena i apsolutna. Tako su mislili npr. Machiavelli, Hobbes i Hegel. Druga je struja smatrala da tu vlast treba više ili manje ograničiti, a u nju spadaju John Locke i John Stuart Mill.

U svome djelu "Esej o toleranciji" **Locke** kaže da država treba bezobzirno progoniti katolike: "Što se tiče papista (tako Locke naziva katolike), posve je sigurno da ne treba tolerirati širenje njihovih opasnih mišljenja, koji prijete potpunim rušenjem svim vladama osim papinskoj. Da bi suzbio njihova mišljenja, vladar je dužan strogo kazniti svakoga tko usmeno ili pismeno počne širiti bilo koje od njih. Papisti ne trebaju uživati blago tolerancije."¹² U političkoj filozofiji Locke je teoretičar liberalizma i kritičar društvenog apsolutizma. Smatra da prava pojedinca ograničavaju moć države koja ih mora poštivati. Ali ta prava se, po njemu, ne temelje na nekom objektivnom dobru, nego na *slobodi pojedinca* da čini što hoće.¹³

3. DRŽAVA I POJEDINAC

Kakav je i kakav bi trebao biti odnos države i pojedinca zavisi od odgovora na pitanja što je čovjek i što je država, kakva je svrha jednoga i drugoga.

Naglasak na *prava države*, i na zajednicu općenito, stavljaju Platon, Hegel i Marx. Platon uspoređuje državu s organizmom, pa su pojedinci u njoj samo dijelovi organizma.¹⁴ Hegel

⁸ Usp. B. RUSSEL, *nav. dj.*, str. 81.

⁹ Usp. A. AUGUSTIN, *O državi Božjoj (De civitate Dei)*, KS, Zagreb, 1996., svezak I., str. 126.

¹⁰ Usp. E. ČIĆ, *Bit kršćanske države: Sveti Augustin i teokracija (uz 1650. obljetnicu Augustinova rođenja)*, u: Fokus, 24. prosinca 2004./241.

¹¹ Usp. A. AUGUSTIN, *nav. dj.*, str. 31.

¹² J. LOCKE, *An Essay Concerning Toleration*, citirano prema: I. ZELIĆ, *nav. dj.*, str. 139.

¹³ Usp. B. KALIN, *Povijest filozofije*, Školska knjiga, Zagreb, 1976., str. 112.

¹⁴ Usp. PLATON, *nav. dj.* str. 93.

smatra da je apsolutni duh jedino što postoji, pa opet pojedinac sam za sebe nije ništa.¹⁵ Marx pak vidi društvene odnose prvenstveno kao borbu klasa pa je onda pojedinac određen svojim mjestom u toj podjeli društva na klase.¹⁶

Naglasak na prava pojedinca stavljaju filozofi tzv. liberalne tradicije. Oni, međutim, pretjeruju u suprotnom smjeru, pa općenito vide pojedinca kao ugrožena od države i vlasti te kao onoga koji naravno teži raditi sve što hoće, a, po njima, na to ima pravo. Istaknuti suvremeni predstavnik liberalne tradicije je **Karl Popper**, sa svojom teorijom "otvorenog društva", tj. društva u kojem je moguće promijeniti vlast bez uporabe sile.¹⁷ Oštro je kritizirao neke filozofe, od Platona do Marxa, koji se zalažu za dominaciju države nad pojedincem. Popper,

naprotiv, misli da pojedinac treba imati prednost pred državom. Smatran je jednim od glavnih ideologa zapadne "liberalne demokracije", koja je, po njemu, najbolje društvo.

Uravnotežen pristup ovom pitanju donosi Aristotel, a slijedi ga Toma Akvinski i njegova škola. Po Aristotelovu shvaćanju, država koja naravno i ispravno funkcionira ne postoji protiv pojedinca, nego postoji zbog njegovih potreba. Ljudi se udružuju u zajednicu zbog međusobna pomaganja, dakle, nije normalno stanje općeg rata, kako misli Hobbes. Aristotel naglašava načelo *supsidijarnosti* države, tj. da se

¹⁵ Usp. I. ZELIĆ, *nav. dj.*, str. 281.

¹⁶ *Isto.*

¹⁷ K. R. POPPER, *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji*, Kruzak, Hrvatski Leskovac, 2003., svezak I., str. 18.

ona ne treba baviti svim stvarima, nego samo onima koje manje zajednice ne mogu same riješiti.¹⁸

Toma Akvinski, oslanjajući se na Aristotela, naglašava nužnost i naravnost postojanja države, ali i njezina isto tako naravno ograničena ovlaštenja, a posebno u odnosu na pojedince. Državna vlast ne smije biti apsolutna, nego mora poštivati moralni Božji zakon.¹⁹ Ako ga krši, onda postaje uzurpatorska i ne obvezuje na poslušnost.²⁰ Zadatak države je osigurati uvjete za postizanje dobra ovoga života. Zato je treba razlikovati i ne miješati s Crkvom, čiji je zadatak voditi čovjeka do nadnaravnih dobara u vječnome životu. Ono što mora uređivati odnose u društvu i državi jest moralni zakon.²¹

UMJESTO ZAKLJUČKA

Ivica Šola je nedavno u jednoj svojoj kolumni parafrazirao Kierkegaarda, koji uviđa svojevrsan deficit politike.²² To se očituje u posvemašnjem davanju prednosti marketingu s pripadajućim spotovima i trikovima koji ne nude nikakve političke sadržaje, već umjetničke dojmove. U njima su i osobe političari i političke poruke puki estetski objekti koji svojom ljepotom i primamljivošću žele potaknuti konzumenta na "kupnju". Ako politika postane podvrsta estetike, tada za cilj ima zavodjenje. "Ona se iscrpljuje u vizualnom samopredstavljanju u kojem stvarnost uzmiče pred medijskom transfiguracijom, u kojoj lica, tijela i osobe poprimaju fascinantne konture i kontekste na granici futurizma, nadrealizma i so-realizma."²³ U svakom slučaju, cilj nije racionalna informacija, već prije svega emocionalni, estetski efekt. Politika sržno igra na estetski užitek (ili odbojnost u slučaju suparnika), čemu kulisu, "efektom festivala", obilato pružaju tamburaši, pjevači, sportaši,... Izbori su neka vrst izbora za mis ili mistera, oslobođeni gotovo svih intrinzičnih političkih sadržaja, koji se ponekad usputno nabace, ali opet u

estetskoj formi vica, dosjetke, aforizma.²⁴ Najdrastičniji primjer estetizacije bio je nacizam, u kojem je Hitler politiku pretočio u ekstatično estetsko iskustvo zajednice. Njemu je uspjelo potom isto ekstatično iskustvo iskoristiti mobilizirajući mase u patološku rabotu stvaranja "novog svijeta", s Nijemcima kao "izabranim narodom", pri čemu je on, logično, bio mesija. Ako je svođenje politike na estetiku znak da je u politici sama politika postala irelevantna, kometiranje politike s religijskim znak je pak da se u politici traži više od političkog, jednom riječju, ona se pretvara u ekvivalent religijskog pojma spasenja, izbavljenja.

Povijest nacionalizma, povijest marksističke klasne borbe, povijest liberalističkoga kapitalizma dokazuje tu tvrdnju očigledno. Začuduje da ljudi od misli ni danas ne shvaćaju klasičnu tvrdnju najvećih mislilaca čovječanstva da čovjek nije stvaralac vrednota - niti u pravnome redu niti u moralnom redu - nego onaj koji ih otkriva, koji kroz savjest čuje njihov zov, njihov zahtjev i koji se mora pred njima opravdavati za svoja djela. Te vječne vrednote mjerilo su života čovjeka, a ne čovjek. Tko nije shvatio tu istinu ili tko svjesno i namjerno ne prihvaća tu istinu (sebe, čovjeka čini mjerilom prava i dobra), taj stvara uvjete i mogućnosti takvoga zajedničkog života gdje je sve dozvoljeno, po mjerilu subjektivne i interesno-individualne volje. Čovjek bez Boga gotovo je nužno usmjeren u tom pravcu, jer ako Boga nema, sve je dozvoljeno, reče s pravom Dostoevski.

¹⁸ Usp. S. PLATZ, *Povijest filozofije I. Stari vijek: Grčka i rimska filozofija*, Biblioteka Diacovensia, Đakovo, 2005., str. 113.

¹⁹ Usp. I. ZELIĆ, *nav. dj.*, str. 282.

²⁰ *Isto.*

²¹ Usp. T. AKVINSKI, *Država*, Globus, Zagreb, 1990., str. 56.

²² Usp. I. ŠOLA, *Politika bez politike*, u: Glas Slavonije, 21. studenoga 2007.

²³ *Isto.*

²⁴ *Isto.*

Kršćanstvo i politika

Piše: DAVORIN ANĐIĆ

Danas su za mnoge kršćanstvo i politika dvije nespojive, potpuno oprečne stvari. Naime, ima kršćana koji smatraju da biti kršćanin znači baviti se onozemnim, vječnim stvarima, dok baviti se politikom, znači brinuti za zemaljske, prolazne stvari. Tako će isti za bavljenje politikom reći da je to nečastan, nemoralan, grješan i prljav posao¹ te da tu nema mjesta za kršćane koji teže za kraljevstvom Božjim. S druge strane, oni koji se bave politikom, posebice oni s Marxovim poimanjem države, rado će upotrijebiti sve sile kako bi kršćane, čak i kada se hoće baviti politikom, osumnjčili i okrivili kako se bave nečim što nije njihov posao.

Tu se može postaviti pitanje jesu li kršćani možda izvanzemaljska ili nadnaravna bića koja žive izvan ovoga svijeta i izvan ove stvarnosti?² Trebaju li kršćani prepustiti drugima da bez njihova znanja i sudjelovanja odlučuju o uvjetima života ovdje, na Zemlji? Na to pitanje može se ponuditi Isusov odgovor: "Podajte caru carevo, a Bogu Božje" (usp. Mt 22,21). Da bismo uopće mogli govoriti o politici, potrebno ju je najprije definirati i pokazati njezine karakteristike.

1. ŠTO JE TO POLITIKA?

Sam pojam *politika* dolazi od grčke riječi τὰ πολιτικά, što znači sposobnost upravljanja državom. Osim toga značenja, postoji i pojam ἡ πολιτικὴ, koji označava znanost o tim sposobnostima. Klasična definicija politiku vidi kao *društvenu djelatnost koja se sastoji u određivanju ciljeva ljudske djelatnosti i sredstava za njihovo ostvarivanje*³. Aristotel u svom djelu *Politika* bit politike vidi u zasnivanju i održavanju dobre države. U njegovo vrijeme građanin je sebe morao potpuno staviti na raspolaganje državi, a vladari su bili ti koji su trebali ići za tim da stvore 'dobro' političko uređenje, opće blagostanje, osiguraju mir te da građanima kojima vladaju zajamče i osiguraju miran i siguran život. S druge strane, imamo učenje Nikole Machiavellija, koji politiku shvaća kao 'mudro' provođenje vlasti i 'lukavo' planiranje sredstava radi preuzimanja vlasti i njezina očuvanja nakon preuzimanja. U tom slučaju politiku možemo definirati kao način mišljenja koje počiva na postavci svrha - sredstvo - uspjeh⁴, gdje za sredstva nema ograničenja.

Suprotno ovim tumačenjima, Hannah Arendt drži da čovjek uopće nije političko biće, nego se politika događa u odnosu između više ljudi. Politika je, drži ona, ono *između* u komunikaciji.

¹ Usp. MARKEŠIĆ, Ivan, *Politika kao fenomen*, u: *Kršćani i politika*, Zbornik radova teološkog simpozija, prir. N. Anđić i N. Bižac, Crkva u svijetu, Split, 2003., str. 32.

² Isto, str. 33.

³ Usp. *Pravni leksikon*, ur. Vladimir Pezo, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007., str. 1108.

⁴ *Brockhaus-Die Enzyklopädie*, 20. prerađeno i aktualizirano izdanje. Svezak 17. (Peru-Rag), Leipzig-Mannheim, 1998., str. 292.

Politika je u moderno vrijeme postala bespomoćna u odnosu na dominirajuće tehničko-ekonomske razvoje.⁵ Na tom tragu je i cijelo postmoderno gledanje na politiku, koje polazi od shvaćanja da se politika više ne događa u parlamentu. Zastupnici u parlamentima samo potvrđuju odluke koje su donesene negdje drugdje (prosvjedi, udruge...). Stoga se većina autora slaže u tome da je politika specifičan oblik društvenoga djelovanja koje je usmjereno na stjecanje moći i na uporabu te moći da bi se proveli određeni interesi i ciljevi pojedinaca ili skupina.

2. ODNOS POLITIKE I KRŠĆANSTVA KROZ POVIJEST

Trinaestoga lipnja 313. godine car Konstantin i njegov suvladar Licinije odobravaju kršćanima potpunu vjersku slobodu. "Milanskim ediktom" osiguravaju se onima prije progonjenima građanska prava i najavljuje povrat zaplijenjenoga vlasništva.⁶ U ediktu, među ostalim odredbama, car Konstantin donosi: zabranu oskrvućanja kršćana, uvođenje nedjelje kao blagdana, povlastice za crkveni kler, priznanje crkvenih sudova kao punopravnih, ukidanje kazne razapinjanja. Od te godine kršćani imaju puno pravo i slobodu da sudjeluju u državnim institucijama i javnom životu. Moglo bi se slobodno reći kako s "Milanskim ediktom" započinje ko-

munikacija Crkve i države, s ciljem oplemenjivanja same države.

U sljedeća dva stoljeća odnos kršćanstva i javne vlasti toliko se promijenio da se i sam car smatrao "kraljem i svećenikom", po uzoru na Melkisedeka, koji je bio i kralj i svećenik (Post 14,18). Stoga papa Gelazije I. (492.-496.), u svome pismu caru Anastaziju, govori da se jedinstvo vlasti nalazi samo u Kristu, koji je svećenik i kralj: "On je naime zbog ljudske oholosti za kasnija vremena odvojio dvije službe da se nitko ne uzoholi" (11. pogl. IV. traktata). U stvarima vječnoga života kršćanski carevi trebaju svećenike, a ovi se, sa svoje strane, u vremenitim stvarima podlažu carevim odredbama. Time je uvedena odijeljenost i razlikovanje ovih dviju vlasti što je uvelike utjecalo na daljnji razvoj svijeta i Europe. Zbog te su odijeljenosti i želje za nametanjem svoje vlasti, često izbijale borbe.

Od srednjeg vijeka do danas primjećujemo određeno opadanje utjecaja i uloge kršćanstva u društvu i javnom životu. Veliku ulogu u "gonjenju" Crkve u kut imalo je prosvjetiteljstvo, sa svojom željom da prosvjetli i čovjeku otkrije njega samoga te stvori društvo bez Boga. Vrhunac u marginaliziranju Crkve ostvario je komunizam relativiziranjem svih sustava vrijednosti koje je Crkva poticala. Iako je iz te borbe Crkva izašla kao pobjednik, jer su je progoni samo ojačali (*Krv mučenika je sjeme kršćanstva*), brazde su ostale vidljive, što je rezultiralo time da je Crkva izgubila utjecaj koji je imala u prvim stoljećima kršćanstva. Jedan od razloga slabljenja utjecaja jesu i sami članovi Crkve, koji su se u sebi "podijelili" (GS 13-14). Moglo bi se reći da su počeli živjeti dva života ili da imaju dva lica.

Jedno lice, koje možemo nazvati "kršćanskim licem", koriste dok pohode crkvu. Drugo lice, ono "svjetovno", "navlače" kad izlaze iz crkve. Na taj način kršćani su strogo odvojili život

⁵ Usp. ARENDT, Hannah, *Virta activa*, Stuttgart, 1960.

⁶ Usp. *Kronika kršćanstva*, ur. Nives Tomašević, Mozaik knjiga, Zagreb, 1998., str. 56.

kršćanina i život građanina. Osobama s dva lica, i dva različita, čak protivna ponašanja, Isus jasno poručuje: "Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu" (Mt 6,24). Stoga je nužno da kršćanin odbaci političke stavove i djelovanja nadahnuta na utopiističkoj viziji koja želi stvoriti svijet bez Boga⁷.

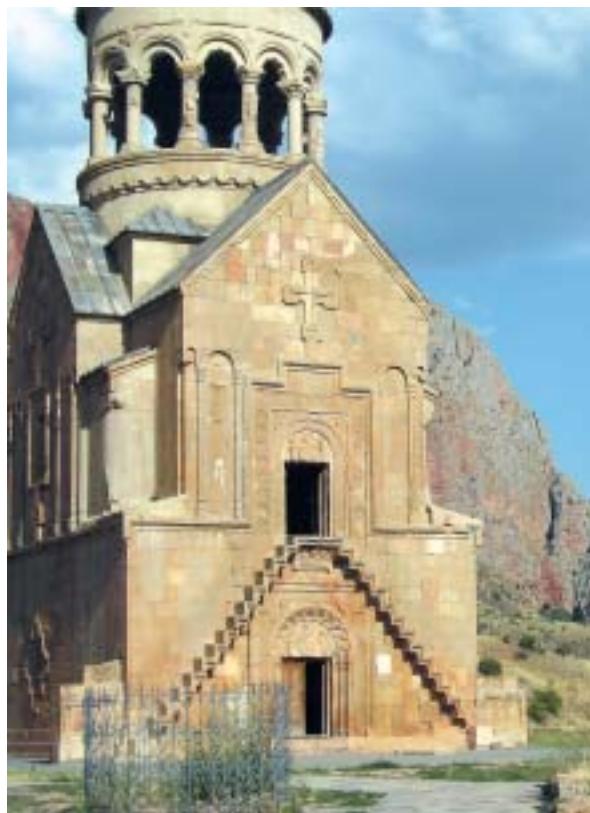
3. DRUGI VATIKANSKI SABOR I CRKVENI DOKUMENTI O ODNOSU CRKVE I SVJETOVNE STVARNOSTI

Odnos Crkve i svijeta prije II. vatikanskog koncila obilježen je *velikim razdorom*, obilježenim *suprotstavljanjem*, koje dolazi do vrhunca za vrijeme pontifikata papa Grgura XVI. i Pija IX. u 19. st. To se posebno očitovalo u *Syllabusu* ili popisu zabluda koje je papa Pio IX. donio u dodatku poslanice *Quanta cura*. Na II. vatikanskom saboru mijenja se stav Crkve prema svijetu. Sam papa Ivan XXIII. kaže da u svijetu nije sve "crno" te da ima i pozitivnih strana. Istu misao izriče i Pavao VI., ističući potrebu uspostavljanja "mosta" prema modernome svijetu, jer sve što je ljudsko zanima Crkvu.

Crkva sebe promatra kao služiteljicu svijetu, kao onu koja može samo poboljšati ovaj svijet, a ne kao oporbu svijetu. Njezino poslanje je duhovno, tj. nije socijalno, političko ili ekonomsko, već religiozno, iako u sebi uključuje sve ove dimenzije jer je to dio svijeta. "Misija koju je Krist povjerio Crkvi kao njoj vlastitu, nije ni političkog, ni ekonomskog, ni socijalnog reda; svrha, naime, koju joj je odredio, religioznog je reda" (GS 42). No, iako Crkva ne želi gospodari ti društvom, jednako tako ne može ostati ni izvan socijalnoga i političkog života, nego svojim djelovanjem želi unijeti u ljudsko društvo ideale, vrijednosti i svjetlo koji će ga učiniti čovječnijim, pravednijim.⁸

Čovjek današnjice teži za pretjeranim individualizmom, koji vodi pobožanstvenjenju čovjeka, okruženog idolima svojega uma. Zbog toga

duhovna dimenzija čovjeka gubi svaki smisao. Naime, otvorenost čovjeka prema drugome bila zatvorena i drugoga se gleda kao sredstvo za ostvarenje svojih sebičnih ciljeva. Takav svijet je u "dubokim i brzim promjenama", što Crkvu obvezuje da "ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu Evanđelja" (GS 4). Crkva je dio svijeta po vanjskom obliku, tj. Crkva kao institucija, organizacija. I Crkva služi svijetu na sebi *poseban* način i s točno određenim poslanjem koje

⁷ Usp. *Doktrinalna nota o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu*, Kongregacija za nauk vjere, Zagreb, 2007. str. 30.-31.

⁸ Usp. *Kršćani i politika*, Zbornik radova teološkog simpozija, prir. N. Aničić i N. Bižac, Crkva u svijetu, Split, 2003., str. 165.-174.

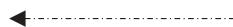
je primila po Isusovim riječima “biti u svijetu, ali ne biti od svijeta” (usp. Iv 17, 14-16).

Papa Ivan XXIII., u svojoj enciklici *Pacem in terris*, u broju 46. piše: “Ljudsko društvo ne može biti dobro uređeno ni plodno ako nema u njemu onih koji će, opskrbljeni zakonitom vlasti, čuvati uredbe te, koliko treba, zalagati se i brinuti za opće dobro. Ovi svu svoju vlast dobivaju od Boga, kako sveti Pavao uči riječima: *Nema vlasti osim od Boga*.⁹ Sv. Ivan Zlatousti, tumačeći tu Apostolovu misao, piše ovako: *Što veliš? Je li svaki poglavar od Boga postavljen? Ne velim to, kaže: i ne govorim sada o pojedinim poglavarima, nego o samoj stvari. To, da ima vlasti, da jedni zapovijedaju, a drugi slušaju, i da se ništa ne događa slučajem ili nasumce, velim da je to djelo Božje mudrosti*.¹⁰ Budući, naime, da je Bog stvorio ljude po naravi njihovoj udruživima, budući da nijedno društvo ne može *opstojati nije li svima na čelu netko koji pojedince pokreće prema zajedničkoj svrsi učinkovitim podstrekom - to je građanskoj ljudskoj zajednici nužna vlast koja će upravljati: pa ova, ne drugačije no društvo, proizlazi od naravi i zato od Boga samoga kao uzročnika*.¹¹ Državni, dakle, poglavari mogu u savjesti obvezati ljude jedino ako je njihova vlast u skladu s Božjom voljom. Otuda što vlast potječe od Boga, ne može se nikako zaključiti da ljudi ne bi imali nikakva prava birati državne predstojnike, postavljati oblike vladavine i određivati načine i granice u vršenju vlasti. Izloženi se, dakle, nauk može složiti s bilo kojim istinski demokratskim poretom.¹²

U pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes*, o Crkvi u suvremenom svijetu, Koncil potiče kršćane, koji su građani jednoga i drugoga grada (tj. svjetskog i duhovnog), da nastoje svojim zemaljskim dužnostima vjerno udovoljavati, i to vođeni evanđeoskim duhom. Ostavljaju istinu oni koji – zato što znaju da ovdje nemamo stalna prebivališta, već da tražimo buduće¹³ – misle da zbog toga mogu zanemariti svoje zemaljske dužnosti, zaboravljajući da ih sama vjera još više obvezuje, svakoga prema njegovu pozivu.¹⁴ Jednako se varaju oni koji, obratno, misle da se

mogu tako predati zemaljskim poslovima kao da su ovi posve tuđi vjerskom životu, koji bi se, po njihovu mišljenju, sastojao samo u vršenju nekih čina kulta i nekih moralnih dužnosti. Taj nesklad između vjere koju ispovijedaju i svakidašnjeg života treba ubrojiti među najteže zablude našeg vremena. Tu su sablazan već u Starom zavjetu proroci žestoko žigosali,¹⁵ a u Novom zavjetu se sam Isus daleko više zaprijetio teškim kaznama.¹⁶ Neka se stoga ne suprotstavljaju krivo profesionalne i socijalne djelatnosti, s jedne, i vjerski život s druge strane. Kršćanin koji zanemaruje svoje vremenite dužnosti zanemaruje i svoje dužnosti prema bližnjemu i prema samom Bogu te dovodi u pogibelj svoje vječno spasenje. Neka se kršćani radije vesele što – po uzoru na Krista koji je provodio život radnika – mogu sve svoje zemaljske djelatnosti obavljati tako da ljudska, obiteljska, profesionalna, znanstvena ili tehnička nastojanja ujediniju u životnu sintezu s religioznim vrednotama, pod čijim se uzvišenim vodstvom sve upravlja na slavu Božju.

Konstitucija dalje govori o ulozi laika u Crkvi i društvu te kaže kako su laici na poseban način nadležni za svjetovne zadaće i djelatnosti. Kada djeluju kao građani svijeta, bilo pojedinačno, bilo skupno, ne samo da trebaju poštivati zakone koji su svojstveni pojedinoj struci, nego će nastojati da steknu i pravu stručnost na tim područjima. Rado će surađivati s onima koji rade na istim ciljevima. Svjesni zahtjeva svoje vjere i puni njezine snage treba da bez oklijevanja, gdje god uredba, poduzmu nove inicijative i da

⁹ Rim 13, 1-6.

¹⁰ In Epist. ad Rom. c. 13. vv. 1-2, homil. XXIII: PG 60, 615.

¹¹ LAV XIII., *Immortale Dei*, Acta Leonis XIII, V, 1885, str. 120.

¹² Usp. LAV XIII., *Diuturnum illud*, Acta Leonis XIII, II, 1880/1881, str. 271-272; PIO XII., *Radio-poruka*, Badnjak 1944., ASS XXXVII, 1945, str. 5-23

¹³ Usp. Hebr 13-14.

¹⁴ Usp. 2 Sol 3, 6-13; Ef 4, 28.

¹⁵ Usp. Iz 58, 1-12.

¹⁶ Usp. Mt 23, 2-23; Mk 7, 10-13.

ih provode u djelo. Njihova, već pravilno formirana savjest, mora nastojati da božanski zakon bude upisan u život zemaljske zajednice. Od svećenika, pak, neka laici očekuju svjetlo i duhovnu snagu. No neka ne misle da su njihovi pastiri uvijek tako stručni da na svako pitanje imaju već gotovo, konkretno, rješenje ili da su oni upravo za to poslani. Neka radije sami, prosvijetljeni kršćanskom mudrošću, i s poštovanjem uvažavajući naučavanje Učiteljstva,¹⁷ preuzmu svoju odgovornost. Više puta će ih u nekim prilikama sam kršćanski životni nazor prikloniti nekom određenom rješenju. A ipak će drugi vjernici, vođeni ne manjom iskrenošću, kao što se to češće i opravdano događa, drukčije suditi o istoj stvari. Ali ako mnogi ova različita rješenja, daleko od nakane onih koji ih zastupaju, olako povezuju s evanđeoskom porukom, moraju se sjetiti da nikome nije slobodno da u spomenutim slučajevima prisvaja crkveni autoritet isključivo za svoje mišljenje. Neka pak uvijek nastoje da iskrenim dijalogom uzajamno rasvijetle probleme, neka čuvaju međusobnu ljubav i brinu se ponajprije za opće dobro.

Laici koji aktivno sudjeluju u čitavom životu Crkve, ne samo da su dužni da prožimlju svijet kršćanskim duhom, nego su također dužni da u svemu, i to usred ljudskog društva, budu Kristovi svjedoci. (Usp. GS 43.)

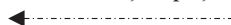
ZAKLJUČAK

Iako Sabor čini prekretnicu u životu Crkve i djelovanju izvan nje, nastojanja kršćana da vode brigu oko usavršavanja društva u kojemu žive, svakim danom sve su slabija. Velika većina prepušta se pasivnosti i ne slijedi napatke II. vatikanskog sabora, po kojima "čovjek nije ograničen samo na ovozemaljski red, nego živeći u ljudskoj povijesti u cijelosti posjeduje svoj vječni poziv. Crkva, pak, utemeljena u Otkupiteljevoj ljubavi, pridonosi da se unutar svake države i među svim narodima proširi pravda i ljubav."¹⁸ Najbolji primjer te pasivne većine jesu izbori u Hrvatskoj 2007. godine. U Hrvatskoj, koja broji

oko 90 posto katolika, birači su glasove davali onima koji promiču moralne i etičke norme koje nimalo ne odgovaraju kršćanskom duhu, ili se čak i javno protive kršćanstvu. Takvi ljudi kršćanstvo promatraju kao religiju koja zabranjuje ljudima ono što oni vole. Zato su istupi Crkve na političkom području za njih nepoželjni. Očita je, međutim, činjenica da i takva, oslabljena, uloga Crkve u društvu smeta određenim krugovima. Moćni lobiji protive se utjecaju Crkve na području morala te osobnih i društvenih vrednota (primjerice, industrija oružja, djelomično farmaceutska industrija, tržište droge i pornografije, pa i totalitarni režimi koji ne poštuju ljudska prava).

Papa Ivan XXIII., u svojoj enciklici *Mater et magistra*, daje nadu u bolju budućnost. *Kršćanska nada utiskuje veliki polet zauzimanja na društvenom području, ulijevajući povjerenje u mogućnost izgradnje boljega svijeta, u svijesti da ne može postojati "raj na zemlji"*.¹⁹ Ivan Pavao II. na to će nadodati: *Ljubav mora biti prisutna i mora prožimati sve društvene odnose jer samo ljubav može potpuno promijeniti čovjeka*.²⁰

Ta istina vrijedi također na društvenome planu: potrebno je da kršćani budu duboko njezini uvjereni svjedoci i da svojim životom znaju pokazati kako je ljubav jedina snaga koja može voditi do osobnoga i društvenoga savršenstva.²¹ Ljudski odnosi ne mogu se uređivati samo po načelu pravednosti, potrebna je i ljubav, jer je ljubav bit pravednosti i tek ona dopušta da pravednost razvije svu svoju snagu. Krepst ljubavi daje smisao pravednosti i kvalitetniju ispunu u životu. Ljubav nas, kao nijedna druga sila, motivira da s riječi prijedemo na djela.

¹⁷ Usp. IVAN XXIII., Enc. *Mater et Magistra*, IV: AAS 53 (1961) 456-457.

¹⁸ Isto. br. 76.

¹⁹ IVAN XXIII., enciklika *Mater et magistra*: AAS 53 (1961.), 451.

²⁰ IVAN PAVAO II., apostolsko pismo *Novo millennio ineunte*, 49-51: AAS 93 (2001.), 302-304.

²¹ Usp. PAPINSKO VIJEĆE "IUSTITIA ET PAX", *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, KS, Zagreb, 2005., 411.

Izbori 2007. godine

Početak govora o parlamentarnim izborima u Hrvatskoj započet ću brojkama: registrirano je 4,073.294 birača. Od tog broja, 370.000 birača je na popisu pripadnika manjina, a broj birača izvan domovine 405.000. Za zastupnička mjesta u Hrvatskom saboru natjecalo se ukupno 3 585 kandidata. Hrvatska je podijeljena u 12 izbornih jedinica. U 11. izornoj jedinici glasuju državljani s prebivalištem izvan Hrvatske, dok pripadnici nacionalnih manjina glasuju u posebnoj, 12. izornoj jedinici.

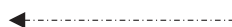

Piše: Vlatka Ivković

Predizborna kampanja službeno je bila otvorena danom objave izbornih lista u dnevnim listovima i na Hrvatskoj radioteleviziji, otprilike mjesec dana prije službenog dana izbora. Kampanja koja je koštala 40 milijuna kuna, završila je 24 sata prije održavanja izbora, u petak, 23. studenoga u ponoć, kada je započela izborna šutnja. Šutnja je trajala do završetka glasovanja, odnosno zatvaranja birališta u 19 sati. Unutar 12 izbornih jedinica bilo je pripremljeno 6707 biračkih mjesta te 265 u inozemstvu. Izbore su nadgledala 34 strana promatrača te njih 5061 iz nevladinih udruga iz Hrvatske. Građani su na biračkim mjestima u Hrvatskoj u nedjelju, 25. studenoga 2007. god., mogli glasovati od 7 do 19 sati, a u nekim diplomatsko-konzularnim predstavništva i dan ranije. Novi saborski saziv mora se konstituirati najkasnije 20 dana od objave službenih rezultata izbora, nakon što proteknu svi žalbeni rokovi. Hrvatski sabor može imati najmanje 100, a najviše 160 zastupnika. U nastavku vam predstavljam programe stranaka koje su dobile najveći broj glasova na netom održanim parlamentarnim izborima – HDZ, SDP, koalicija HSS – HSLS – PGS te HNS, s naglaskom na njihove programe¹ koji se neposredno odnose na nas mlade.

ODGOVOR NA PITANJE O MLADIMA:

HDZ (predsjednik stranke Ivo Sanader): Dobnu granicu za aktivno pravo glasa treba spustiti na 16 godina. Promiču borbu protiv droge i odbijaju dekriminalizaciju lakih droga. Za oslobođanje su mladih od plaćanja zdravstvenog doprinosa u prvoj godini zaposlenja, uz zadržavanje prava na zdravstve-

¹ Odgovori pojedinih stranaka preuzeti su sa stranačkih službenih internetskih stranica: www.hdz.hr, www.sdp.hr, www.hsln.hr, www.hns.hr.

nu zaštitu. Pokrenuli bi projekt stvaranja malih poduzeća za mlade nakon završenog školovanja. Također naglašavaju važnost uključivanja mladih obrazovnih stručnjaka u rad regionalnih razvojnih centara.

SDP (predsjednik stranke Zoran Milanović): Sustavno poticanje zapošljavanja mladih. Žele povezivanje obrazovnog sustava i tržišta rada te poticanje poduzetništva mladih osoba. Omogućavanje stambenog zbrinjavanja mladih pristupačnim najmom ili kupnjom prvog stana. Predlažu osnivanje Ureda za mlade, Nacionalne agencije za mlade te sustavno financiranje lokalnih programa djelovanja za mlade; poticanje političkih stranaka na veću zastupljenost mladih u predstavničkim tijelima. Unapređenje zakonodavstva koje se odnosi na potrebe mladih i pomlađivanje upravljačke strukture društva. Omogućiti uvjete za osamostaljivanje mladih od roditeljske obitelji.

Koalicija HSS – HSLS – PGS (čelnici Josip Friščić i Đurđa Adlešić): Omogućiti punu zaposlenost mladih temeljem znanja i sposobnosti. Osigurati jednake mogućnosti na tržištu rada. Olakšati prvo zaposlenje mladih i obavljanje pripravničkog staža. Omogućiti sustav volontiranja mladih u svrhu stjecanja radnog iskustva/staža. Osigurati besplatne pripreme za prijemne ispite na fakultetima unutar srednjoškolskog obrazovanja. Omogućiti jednake uvjete školovanja. Stvoriti uvjete uspješnim studentima za školovanje i usavršavanje u inozemstvu. Jačati ulogu jedinica lokalne samouprave u stipendiranju školovanja. Osnivati centre za mlade u lokalnim sredinama s ciljem razvijanja društvenih i edukativnih programa za mlade. Provoditi mjere za suzbijanje nasilja i kriminala među mladima. Educirati mlade o štetnosti droga i alkohola. Promicati kod mladih vrednote zasnivanja obitelji i zdravog življenja. Osnivati jaslice i vrtiće za cjelodnevni boravak djece kao institucionalnu pomoć mladim obiteljima. Organizirati izgradnju i davanje u najam soci-

jalnih stanova mladim obiteljima. Poticati ostanak mladih u manjim sredinama.

HNS (predsjednica Vesna Pusić): Nastavak gradnje po programu POS-a, novi POS – izgradnja stanova za najam. Mladim ljudima do kraja mandata pravo na vlastiti stan. Zalaganje za uspostavu alimentacijskog fonda koji se zalaže protiv nasilja i stresa samohranih roditelja i djece. Smatraju kako država mora garantirati redovitu isplatu alimentacija. Traže i promjenu u radnom zakonodavstvu i politici zapošljavanja – umjesto rada na određeno žele rad na neodređeno vrijeme.

ODGOVOR NA PITANJE OBRAZOVANJA:

HDZ: Nastaviti započete reformske procese u sustavu obrazovanja. Razvijati rad s učenicima s posebnim potrebama. Uspostaviti mehanizme za nagrađivanje izvrsnosti – učenika, učitelja, nastavnika. Uvest će državnu maturu i obvezno srednjoškolsko obrazovanje. Obnovit će oko 161 školsku građevinu, izgraditi oko 60 osnovnih i 13 srednjih škola. Dostupnije visoko obrazovanje adekvatnim modelom financiranja studenata – kreditiranjem i stipendijama. Izgraditi kampuse, te razviti policentrični sustav obrazovanja. Povećati broj stipendija te povezati akademsku zajednicu s gospodarstvom. Pomagat će obrazovanje hrvatskih državljana u inozemstvu.

SDP: Promjene u obrazovanju provodit će razvojnim obrazovnim fondom, kojim će u četverogodišnjem mandatu proračunska sredstva za obrazovanje i znanost povećati za polovicu (50%) cjelokupnog iznosa. Stimulirat će osuvremenjivanje nastave, koju treba graditi na znanstvenim spoznajama (seksualni i rodni odgoj, etika, obrazovanje za zaštitu okoliša, odgoj i obrazovanje za aktivno demokratsko građanstvo, poduzetništvo...). Bitno žele popraviti stanje u strukovnom obrazovanju i znatno povećati broj studenata, a posebno stimulirati efikasnost studiranja. Poticati će raznovrsne oblike reguliranog (akreditiranog) cjeloživotnog uče-

nja. Poreznim olakšicama žele stimulirati ulaganje u obrazovanje i znanost. Sistematsko investiranje u gradnju vrtića, škola i sveučilišta, u suvremenu opremu i nastavna pomagala, u knjižnice. Nastojat će da svako dijete dobije mjesto u vrtiću, stvarat će uvjete za ukidanje treće školske smjene, brinut će da svaki student ima svoje 'radno mjesto' u predavaonici, laboratoriju, seminaru.

Koalicija HSS – HSLS – PGS: Produžiti obvezno obrazovanje na 11 godina. Uvesti devetogodišnje osnovnoškolsko obrazovanje, s modelom 1+4+4. Uvesti obvezno srednjoškolsko obrazovanje u trajanju od dvije, tri i četiri godine. Provoditi državnu maturu ili završni ispit kao eksterni ispit koji provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO). Podići školski standard (jednosmjenska nastava, veći broj nastavnog osoblja, veći broj učeničkih domova) i podići standard korisnika učeničkih i studentskih domova. Odvojiti sveučilišne od stručnih studija. Decentralizirati i regionalno razvijati veleučilišta. Poticati međunarodnu suradnju, sudjelovati u izgradnji eu-

ropskog znanstvenog područja te podržati izgradnju europskog obrazovnog područja (Bolonjski proces). Poticati korištenje znanstvenog znanja u gospodarstvu, a znanstveno-istraživački rad koji financira država mora biti u službi razvoja hrvatskog gospodarstva. Zaposlenost znanstvenika u gospodarstvu RH za 10 godina mora biti 50%, a za 15 godina 75%. Uvesti porezne olakšice za sredstva uložena u obrazovanje. Povezati obrazovanje i gospodarstvo.

HNS: Kod pitanja obrazovanja zalažu se da sve bude jednako dostupno svima. Naglasak su stavili na besplatni prijevoz učenika i tople obroke. Teške torbe za njih su prošlost, knjige ostaju u školi. Uvođenje cjelodnevne, jednosmjerne nastave te učenje dva i više jezika.

ODGOVOR NA VJERONAUKE U ŠKOLAMA:

HDZ: Podsjeća kako je vjeronauk izborni, a ne obvezni predmet: Zbog toga nema smisla mijenjati postojeće stanje. Za vrijeme njihove vladavine, vjeronauk je i uveden u škole. Ali se mora također voditi računa kako vjeronauk u školama ne ovisi samo o volji pojedine stranke na vlasti,

već se radi o ugovorima između dviju država – Vatikana i Hrvatske.

SDP: Pitanje vjeronauka u školama u ovoj stranci izazvalo je nekoliko odgovora. Naime, jedna od njihovih članica izašla je s tvrdnjom kako bi SDP u slučaju dolaska na vlast izbacio vjeronauk u osnovnim i srednjim školama. Ali onda je predsjednik SDP-a Milanović rekao u ime stranke kako njegova stranka nije protiv vjeronauka u školama. Upis djeteta na vjeronauk prepušta roditeljima.

Koalicija HSS – HSLS – PGS: Vjeronauku, po mišljenju ove koalicije, nije mjesto u školi, ali su svjesni ugovora Hrvatske s Vatikanom, koje bi bilo teško ili nemoguće promijeniti. Kao jedno od rješenja nude uvođenje izbornog predmeta, u okviru kojega bi učenici naučili ponešto o svakoj religiji. Vjerskoj poduci nije mjesto u javnim školama i bilo bi znatno svrhovitije da se ta poduka obavlja isključivo u crkvenim objektima.

HNS: Predsjednica ove stranke izričito se izjasnila za izbacivanje vjeronauka iz škola, ali njihov kandidat za ministra obrazovanja zagovara drukčije stajalište. Vjeronauk, po njegovim riječima, može biti u školama, treba biti izborni predmet, a za učenike koji ga ne pohađaju treba osigurati drugi izborni predmet, u okviru kojega će učiti o drugim religijama, što bi pridonijelo i razvijanju tolerancije i multikulturalnosti.

PITANJE RADA NEDJELJOM

Iako je tijekom svog mandata HDZ javno zagovarao ukidanje rada nedjeljom, pred izbore je odlučio ostati suzdržan te ne davati izjave o toj temi. Isto tako ni u programu HDZ-a za izbore 2007. godine nigdje se ne nalazi točka koja bi govorila o radu nedjeljom i blagdanima.

SDP: Ne podržava rad trgovina nedjeljom niti stimulaciju toga rada, ali nije ni za njegovu potpunu zabranu. Inzistira na već postojećem zakonskom rješenju, da se poštuje odredba o minimalnom tjednom odmoru, pravu na zamjen-

ski slobodan dan i dodatnu zaradu za sve koji rade nedjeljom. Protivi se referendumu o radu nedjeljom. Smatra da bi se time država izložila velikim troškovima. Oko 40 milijuna kuna, koliko bi referendum mogao koštati, bilo bi korisnije upotrijebiti za poboljšanje rada Državnog inspektorata, da redovito obavlja kontrolu rada trgovina nedjeljom. Prema postojećim zakonima potrebno je kažnjavati one koji radnicima ne isplaćuju dodatnu zaradu za rad nedjeljom ili ne osiguravaju zamjenski slobodan dan, ili na bilo koji drugi način krše prava radnika, ne samo u trgovini.

Koalicija HSS – HSLS – PGS: Zahtijeva da od ožujka do rujna sve trgovine budu otvorene i nedjeljom, a u ostalom dijelu godine također bi mogle raditi, ali sa skraćenim vremenom. Izlaz nije u zabrani, nego u boljem radu inspektora, koji bi nedjeljom trebali izlaziti na teren i provjeravati plaćaju li poslodavci radnike koji su taj dan na poslu. Tvrdi kako je ideja o zabrani neodgovorna jer je u Hrvatskoj 300.000 nezaposlenih, a prihvaćanjem ovog zakona taj će broj dodatno porasti. Osim toga, postavlja se pitanje ustavnosti ovakvog prijedloga jer zabranjuje rad trgovcima, a ostaje radna obveza liječnicima, policiji, novinarima i mnogim drugim profesijama.

HNS: Glasnogovornik HNS-a Boris Blažeković ističe kako ta stranka nije za zabranu rada nedjeljom. Radnike treba zaštititi, osigurati im jedan slobodan dan u tjednu, a rad nedjeljom treba biti plaćen.

PITANJE OBTELJI

HDZ: U središtu njihove politike stoji obitelj kao temeljna zajednica društva, koja se zasniva na ljubavi i braku. "U obitelji treba biti jednaka odgovornost majke i oca, odnosno skrbnika. Posebna i osobita zaštita obitelji ustavna je obveza u Republici Hrvatskoj. Tu obvezu treba do kraja i djelotvorno realizirati u praksi, te vratiti obitelji središnje mjesto u društvu. Sveukupno zakonodavstvo Republike Hrvatske mora u

potpunosti osigurati potrebnu zaštitu obitelji. Svjesni sudbinske važnosti demografskoga preporoda, dajemo potporu pronatalitetnoj populacijskoj politici, te se zalažemo za konkretne mjere u zaštiti materinstva, koje bi se provele i kroz odgovarajuće porezno zakonodavstvo” (Predizborni program HDZ-a).

SDP: Zalaže se za “poštivanje prava onih socijalnih skupina koje su po svom spolnom/rodnom, dobnom, rasnom, nacionalnom i svakom drugom neravnopravnom socijalnom položaju izložene pritiscima većine, predrasudama, diskriminaciji ili zanemarivanju” (Predizborni program SDP-a).

Koalicija HSS – HSLS – PGS: Promicati kod mladih vrednote zasnivanja obitelji i zdravog življenja. Promovirati važnost obaju roditelja za odgoj djece i očuvanje obitelji.

HNS: Sloboda izbora životnog stila. Izbor životnog stila, uključujući i slobodu izbora punoljetnog suglasnog partnera, mora biti prepušten slobodnoj odluci pojedinca. Iako je već J. S. Mill smatrao to jednom od temeljnih sloboda u društvu, one su najčešće osporavane. U društvu koje ne razvija kulturu građanskih sloboda, postoji velika opasnost da se i one slobode koje su garantirane zakonima, ograniče ili potpuno izgube zbog pritiska javnog mišljenja koje može prijeći i u fizičko nasilje.

PITANJE POBAČAJA

HDZ: Za HDZ život počinje trenutkom začeća ljudskog bića i štiti se do njegove prirodne smrti. Znači, i pobačaj i eutanazija za njih su neprihvatljivi.

SDP: Legalizacija pobačaja. SDP se zalaže za osuvremenjivanje zakona koji se odnose na reproduktivna prava žena. Za njih nema dileme – pobačaj u Hrvatskoj mora biti legalan. To je i pitanje prava žene na izbor, kao i pitanje zdravlja žene. Traži i odgovarajuće zakonsko reguliranje medicinski potpomognute oplodnje.

Koalicija HSS – HSLS – PGS: Protivi se zakonskoj zabrani pobačaja jer smatra da svaka žena ima pravo odlučiti o svojoj budućnosti.

HNS: Sloboda odlučivanja o rađanju djece. “Sloboda u planiranju obitelji i odlučivanju o rađanju djece, koja je često osporavana, jedna je od temeljnih sloboda. Ograničavanje ove slobode je najčešći put kojim država počinje zadirati u autonomnu sferu pojedinca i na taj način otvara put dominaciji države nad privatnosti i mogućnosti totalitarizma. Koliko god ove slobode izgledale partikularne i vezane za pojedine kategorije građana, one su de facto glavna brana degradaciji u autoritarne režime i dominaciji totalitarnih vrijednosti u društvu. Na taj način, garantirajući slobodu za neke, država i društvo osiguravaju slobodu za sve.”

U ovom kratkom prikazu programa četiriju stranaka koje su dobile većinu glasova na izborima 2007., možete vidjeti različite odgovore, pa ipak se svi mogu svesti na dva odgovora: lijeva i desna strana. Lijeva strana zastupa sve što je protivno desnoj, i obratno. Tako lijeva podržava pobačaj, eutanaziju, rad trgovina nedjeljom, i tako dalje, dok desna strana zastupa pravo svakog čovjeka na život, pravo zaštite braka te neradne nedjelje. Opširnije, vezano uz program pojedinih stranaka, možete pronaći na internetskim stranicama odakle su pojedine stranke vodile većinu kampanje za izbore. A mi se nadamo da ste barem okvirno, kroz ovaj članak, dobili sliku stranaka koje su hrvatski građani izabrali da vode Republiku Hrvatsku. Na žalost, teško će se ostvariti riječi koje je uputila Kongregacija za nauk vjere u *Doktrinarnoj noti o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu*: “Stranke svoj rad trebaju usmjeriti na postizanje općeg dobra građana svoje države, jer istina i sloboda su ili skupa povezane ili skupa nesretno propadaju.”²

² KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Doktrinarna nota o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu*, Kikagraf, Zagreb, 2007., str. 2.

Političko opredjeljenje studenata teologije

U svojoj poruci prigodom izbora zastupnika u Hrvatski sabor hrvatski su biskupi istaknuli da su vrednote općeg dobra one za koje se istinski vjernici zdušno zauzimaju te da se doprinos općem dobru ostvaruje i izlaskom na izbore. Biskupi su potaknuli posebno mlade da se odvažno posvete političkom životu, jer je to jedan od dragocjenih načina služenja svome narodu.

Kao studenti teologije, nismo se posvetili služenju narodu kroz politiku, nego kroz evanđelje, kao suradnici kraljevstva Božjeg. Kao takvi, dužni smo se brinuti za opće dobro, jer su vrednote općeg dobra temelj Božjega kraljevstva.

Upravo iz tih razloga odlučili smo istražiti koliko su toga svjesni naši kolege na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu: kome su odlučili dati povjerenje, koji kriterij ih je vodio pri odabiru i jesu li uopće izišli na izbore. Od 250 studenata, koliko ih studira na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, anketi se odazvalo 147 studenata. Njih 18 (12 %) nije se željelo izjasniti. Velik broj naših studenata nije izašao na izbore, njih 20 %. Nisu to učinili jer smatraju da su svi političari isti, daju lažna obećanja i obećanja koja ne mogu ispuniti, pa stoga nisu vrijedni izdvajanja novaca za kartu kako bi se izašlo na izbore. Mnogi smatraju da su političari egoistični i da ih ne zanima opće dobro. Neki nisu uspjeli pronaći stranku koja ima prihvatljiv program, a i nisu pratili politička događanja.

Većina naših studenata na proteklim parlamentarnim izborima dala je glas Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ), njih 43 %. Svoje su povjerenje dali HDZ-u iz različitih razloga: zbog dobrog političkog programa, zato jer su članovi stranke, a mnogi su to učinili jer smatraju da moralno-etička načela stranke najbolje odgovaraju njihovim osobnim moralno-etičkim načelima. Podržali su HDZ i zato što smatraju da je sustav vrijednosti koji ta stranka zastupa blizak vrijednostima koje promiče Katolička Crkva. Velik broj dao je povjerenje HDZ-u i zbog ostvarenja u proteklom mandatu te se nadaju da će tako i nastaviti, upravo onako kako su najavili u predizbornoj kampa-

Pišu: ŠIMUN KLARIĆ i KRISTINA BUBALOVIĆ

nji – *Idemo dalje!* Bilo je onih koji su za HDZ glasali po principu manjeg zla, kako na izborima ne bi pobijedila Socijaldemokratska partija (SDP).

Iako je na državnoj razini pobjeda HDZ-a bila tijesna, na našem Fakultetu to nije slučaj. Studenti su SDP-u dali svega 6 glasova (4 %) i to su vjerni glasači SDP-a, uvijek glasaju za njih i ne mijenjaju svoje mišljenje, smatrajući da upravo SDP ima najbolji program za bolju budućnost Hrvatske.

Stranka koja je svojom predizbornom kampanjom uspjela privući pažnju naših studenata je i Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB). Ova je stranka dobila 12 glasova (8 %), ponajprije zato što studenti podržavaju Branimira Glavaša i žele ga vidjeti na slobodi, a zatim i zato što je program stranke usmjeren na razvoj Slavonije i Baranje.

Studenti su svoje povjerenje dali i nekim drugim strankama, a koje su to stranke i kako sve to izgleda kada se stavi na jedno mjesto, donosimo u sljedećoj tablici:

STRANKA	%
Demokratski centar – DC	1 %
Mađarska nacionalna manjina – MESZ	1 %
Hrvatska narodna stranka – HNS	1 %
Hrvatska stranka mladih – HSM	1 %
Hrvatska stranka umirovljenika – HSU	1 %
Hrvatska kršćanska demokratska stranka – HKDS	1 %
Hrvatska seljačka stranka / Hrvatska socijalno liberalna stranka – HSS/HSLS	3 %
Hrvatska stranka prava – HSP	3 %
Socijaldemokratska partija – SDP	4 %
Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje – HDSSB	8 %
Hrvatska demokratska zajednica – HDZ	43 %
Nisu se željeli izjasniti	12 %
Nisu izašli na izbore	20 %
Poništili glasački listić	1 %

Analizirajući anketu, stekli smo dojam da kolege studenti još uvijek neozbiljno pristupaju svom glasačkom pravu. Ponajprije se to odnosi na one koji nisu izašli na izbore. Želimo im poručiti da ne dopuštaju da drugi odlučuju umjesto njih te ih podsjetiti da je postojalo vrijeme kada nije bilo moguće izraziti svoje mišljenje i birati vlast u državi. Pravo izaći na izbore, koje danas smatramo neotuđivim i naravnim, ne smijemo tako lako zanemariti, jer bi to značilo nepoštovanje prema onima koji su nam to pravo izborili. Zato na idućim izborima iskoristite to pravo.

I na kraju, nadamo se da će stranke koje su dobile povjerenje birača ostvariti obećano, da će se stvari promijeniti i to nabolje. Nadamo se da će se ostvariti i pozitivna iščekivanja naših studenata koji prvenstveno očekuju napredak, bolji životni standard, što uključuje veće plaće, smanjenje broja nezaposlenih, borbu protiv mita i korupcije. Mnogi se nadaju jačanju gospodarstva te ulasku u Europsku uniju. Novom sazivu Sabora i novoj Vladi želimo obilje Božjeg blagoslova u novom mandatu.

Piše: Nikola Leqac

Šutljiva većina

Vani pada gusti snijeg. Gledajući kroz prozor, vidim samo obrise svoga lica u staklu. Ljudi spavaju po kupeima vagona, valjda zbog topline koja dolazi, ali i umora. Neka neshvatljiva tišina vlada među ljudima, svi samo šapuću. Dosta mi je ustajalog zraka, idem se malo prošetati. Dok pokušavam doći do vlakovođe, pažljivo prelazim preko umornih tjelesa koja se od onih u Goranovoj Jami razlikuju samo po tome što u ovima srce još neprimjetno kuca. Kako se približavam glavnoj lokomotivi, sve jasnije čujem glasove vlakovođe i ostalih suradnika. Kako je magla gusta, ne znam ni gdje smo ni koliko još imamo do najbliže stanice. Jedan od suputnika zamolio me da mu pričuvam torbu dok s djetetom ode na toalet, stojim i pitam se kamo to idemo, gdje smo, bojazan je to veća što je sablasnija tišina koju na trenutke prekidaju gromoglasni govori i smijuljenja vlakovođe i suradnika željezničara. Pitam se da li ta ista bojazan pomiješana s krvlju prolazi i venama ovih ljudi, ove većine koja kao pokošena leži i besmisleno gleda u prazno. Možda je nezainteresiranost razlog što nitko ne pita kamo ide ovaj naš društveni vlak, kojim kolosijekom, kojim putovima. Nitko da pita konduktera koja je stanica na redu, nitko ni ne izlazi, kako kondukter kaže, tako drugi rade.

Čega se to boji ova naša većina da prihvata i tuđe zakone, koji joj nisu naravni, a na sve po- make samo uspavano odmahuje ili ih uopće ne doživljava? Slušam studente, pričaju kako im se nameće ovo i ono, kako ne žele to i pitam se gdje su nestali ideali, gdje je nestalo ono u što vjeru- jemo, ono s čime smo rasli? Sve ono što je u nas usađeno polako odumire pod teretom naše nezainteresiranosti i uspavanosti. Mogući odgo- vor pronalazim u starijima: utonuli su u san, ne brinu za budućnost. Mladi upili njihovu uspa- vanost i bojazan. Ideali odlaze. Vjera se svodi na formuliranje molitava i pjesmica, konkretnost i primjer ostaju zaključani u škrinji. Da, šuti ve- ćina i moli Očenaš dok joj se istodobno oduzi- maju prostor i vrijeme koje dobiva svoju svrhu tek s tim *Očenašem*.

Uznemiruju me ti jaki glasovi i bezrazložno smijuljenje vlakovođe i ostatka glasne ekipe ko- ja nas vodi – a kamo, nitko da pita, nitko da ustane i izusti glas. Zar se u jednoj lokomotivi može sabrati sva mudrost, čovječnost, rječitost? Zar jedan vagon može govoriti umjesto sviju, ne očekujući odaziv ili repliku sa strane? Tko to upravlja vlakom našega života, a da mi to i ne znamo, ne vidimo, mislimo da je posrijedi samo gusta magla? Netko nam hoće prodati ono što vrijedi, nametnuti bezvrijedne klonove vrijed- nosti koji su nam strani i nenaravni. Hoće li di- jete imati pravo glasa u utrobi majke koja ga ni- je htjela ili će raskomadano završiti u usisavaču ljudskih života u nekoj bolničkoj sali ili ordina- ciji nekog bezimenog liječnika? Hoće li djecu odgajati otac i majka, muškarac i žena? Hoće- mo li moći pozdravljati *Laudetur Iesus Christus* u našim školama ili samo u “katakombama” vjeronaučnih dvorana i crkvi. Netko krade dio nas, netko nam steže omču oko vrata, a mi nije- mo gledamo. Netko si prisvaja zemlju po kojoj gazimo i nebo u koje s nadom gledamo, netko hoće biti naše Nebo i naša Zemlja. Odavna su oni u kojima je bilo i malo htijenja i odmornosti zakopani pod zemljom neodobravanja i odbi- janja, uz obrazloženje da se borimo za “privat- nu stvar” kojoj nije naravno da bude realnost ulica i trgova, škola i fakulteta, televizije, toj pri-

vatnosti davno su našli “svetohranište” u hramu sa zvonikom ili pak u kući pokraj toga hrama gdje živi onaj koji govori o “privatnoj stvari”. Je- demo kolač koji nam drugi spremaju, izvana sladak i ukusan, ali iznutra jako gorak i nepro- bavljiv, za ono što jesmo, za ono što moramo biti.

Dvojica putnika pričaju, ne čujem ih od galame društva u onome jednome vagonu, Onome koji nas vodi (još ne znam kamo), pridružuje se još jedan, evo trojica dolaze među njih; ako sam dobro nabrojio, 20-ak ljudi iz te moje, mnogo- brojnije, skupine – koji kao i ja ne znaju kamo idemo – pričaju i komentiraju, ali ne čujem ih. Zadržao se čovjek s djetetom na toaletu, ne znam zašto, ali dijete počinje jako plakati. Bez obzira na vrata koja nas razdvajaju plač je jači od glasova onih željezničara. Vidim kako pola- ko budi sve pozaspale u vagonu i cijelom vlaku, ljudi se dižu, pitaju se gdje su, ništa im nije ja- sno. Odgovora nema jer je konduker s vlako- vođom. Vrata toaleta se otvaraju, vidim po dje- tetu da nije dobro, boja lica mu se izmijenila, oči zatvorene napola. Otac u panici odlazi do vlakovođe da pita kada stižemo do prve stanice. Vlakovođa ubrzava vlak...

Da, dolazimo i odlazimo iz vagona života i nje- gove realnosti, ostaju oni koji su došli poslije nas i nastavljaju putovanje. Kakve im vrednote, ko- je ideale, koju količinu ponosa i dostojanstva ostavljamo kao oruđe za daljnju borbu? Ostav- ljamo li im samo naše ispravane sne koji polako odlaze s maglom, naše nijeme glasove i buku neznanih ljudi koji ih vode samo zato jer su gla- sniji?

Ostaje li na kraju samo šutljiva većina koja besmisleno i izgubljeno gleda u maglu gustu i vidi odsaj svoga još izgubljenijeg lica na prozoru vlaka, ili možda možemo očekivati da će budilica, davno zaspala u nama, uk- ljučiti alarm i najaviti našim idealima – i na- ma samima – da smo spremni za boj, sprem- ni vojevati za ono svoje. Čujemo li zvonjavu? Čujemo li, šutljiva većino, da nas zove dio nas da budemo njegov – glas?

Promišljanja

Vrijeme

Ima stvari koje treba u životu znati
Recimo, da vrijeme nikad nikom neće stati.
I sunce će sjati, i mrak će doći
Al vrijeme je skitnica i samo će proći.

Vrijeme je lualica koja doma nema,
Dovodi te, odgaja i u grob te sprema.
Obični je sat njegova materija,
Razlika je što će satu stati jednom baterija.

Vrijeme je kocka, veća ili manja,
Donosi ti novac ili ratna stanja.
Donosi malo, jer uzima više,
Daruje ti danas, za jučer povijest piše.

Darko Rončević

Piše: DAVOR PAPRATOVIĆ

Grčka riječ ikona (εἰκόν) u upotrebi je u svim europskim jezicima. U osnovnom smislu taj izraz označava sliku, odraz, izobraženje (istočni izraz).

Vječno pitanje koje se postavlja jest: može li se Boga prikazati slikom, odnosno smijemo li Bogu praviti odraz na drvetu, papiru, tkanini...?

Odgovor je pozitivan i konkretan. Da, to su ikone ili slike. U prvom dijelu članka iznosi se teološki nauk o tom problemu kroz povijest, a u drugom dijelu praktično će se prikazati kako nastaje ikona.

IKONOGRAFIJA

“Jedinorođeni Sine i Riječi Božja!

Besmrtan si, a izvolio si, spasenja našega radi,
primiti tijelo od svete Bogorodice i vazda Djevice Marije.

I ne promijenivši se, postao si čovjekom.

I raspet si bio, Kriste Bože, smrću si satio smrt.

Ti si jedan od svete Trojice, slavljen s Ocem i Svetim Duhom.

Spasi nas!”

(Bizantska liturgija, Tropar “O Monoghenis”)

POVIJESNI PREGLED

Fundamentalno – teološki nauk definira Krista kao Riječ koja je Tijelom postala. Krist je time preuzeo pravo čovječstvo, njegovo tijelo je bilo ograničeno tjelesnošću. Time nam je omogućeno da Kristov lik stavimo sebi pred oči (usp. Gal 3,1). Crkva je na sedmom ekumenskom, odnosno II. nicejskom saboru (787. godine), ozakonila prikazivanje Kristova lika „časnim i svetim slikama“ (DS 600.-603.). Tako vjernik koji štuje „sliku“, štuje stvarnost onoga koji je na slici predstavljen (usp. DS 601.).

Srpski teolog Atanasije Jevtić posvetio se analizi i tumačenju teologije Ivana Damaščanskog koji je dosta pisao o pravom i teološki utemeljenom shvaćanju ikone. Analizirajući teološki doprinos razumijevanju ikona sv. Ivana Damaščanskog, Jevtić ističe da ovaj veliki teolog govori najprije o ikoni Božanskoj – živoj i prirodnoj ikoni Boga Oca, koja je Sin njegov Jedino-rođeni: „Ikona živa, prirodna i istovjetna (απαρλλακτος) Nevidljivoga Boga jeste Sin, noseći u Sebi cjelokupnog Oca, u svemu imajući istovjetnost (ταυτσητα) sa njime, razlikujući se jedino uzročnošću (τω αιτιατω = tj. po hipostasi).“ (O ikonama I, 9; PG 94, 1240). Pored ovoga, Ivan Damaščanski – kako primjećuje Jevtić – naglasio je i antropološku dimenziju ikone, tvrdeći da je „čovjek također ikona, jer je u početku stvoren 'po slici (κατ εικσνα) i prilici Božjoj (isto, III, 26).¹

Kao što je već istaknuto, katolici su na II. nicejskom saboru utvrdili razliku između ikonodulije (štovanja ikona), koja je pozitivan vid izraza privatne pobožnosti, i ikonolatrije (klanjanje ikonama) koja nije dopuštena, jer se klanjati možemo samo Bogu.² Vrijeme ikonoklazma je napravilo veliku štetu i pomutnju u Crkvi. Stojecima su teolozi raspravljali o temi ikona, predlažući razna rješenja i kompromise između prve Božje zapovijedi i činjenice Kristova utjelovljenja, ali unatoč silnim raspravama, upotreba i značenje ikona ipak je ostalo poprište međukonfesionalnih sukoba i kamen spoticanja, napose između protestanata i pravoslavaca.

Nasuprot kalvinističkom ikonoklazmu i luteranskoj ikonomahiji, Tridentski koncil je ipak potvrdio štovanje slika-ikona.

Po predaji Crkve, prva ikona je čudom nacrtana i nije načinjena čovjekovom rukom. Sam Gospodin Isus Krist je bolesnom kralju Edese nacrtao crte svoga lica na tkanini. Po predaji se to zove „nerukotvorena ikona“. Također, po predaji je prvu ikonu Presvete Bogorodice slikao sveti Luka evangelist.

FILOZOFSKO-TEOLOŠKI PRISTUP
IKONOGRAFIJI

Utjelovljena sinteza jest Isus Krist, Božja riječ i »vidljiva slika nevidljivoga Boga« (usp. Kol 1, 15; 2 Kor 4, 4). Inkarnacija je temelj uloge slike i tijela u vjerničkoj osjetljivosti. Takvim je stavom prihvaćena i umjetnost u kršćanstvu kao govor koji je prihvatljiv za bogoslužje. Crkva je, pokraj hebrejske kulture koja je po sebi auditivna kultura, u kojoj je riječ imala prvo mjesto kao dinamički entitet, izabrala put grčke kulture i vizualni govor, s pokušajem sinteze hebrejskoga naslijeđa. Danas, kada su nas sredstva društvenoga i javnog komuniciranja priviknula na čitanje govora slika, a živeći u »stoljeću slike«, ne bi bilo uputno to zaboraviti kada je posrijedi kršćansko slavlje.

Rijetko se koji umjetnik u današnje vrijeme vidi kao služitelj koji će svojim umijećem obdariti drugoga. Nalazimo se u vremenu u kojem se sve više naglašava umjetnička sloboda. Potrebno je skrenuti pozornost na onaj oblik umjetnosti koji je uvijek u službi (služenju) liturgije, čime ne postaje manje vrijedan, već na osobni način uzvišen umjetnički rad. Posebno je zanimljivo da su vjernici iz zemalja Zapadne Europe - koji nisu često u dodiru s ikonama - fascinirani umjetnošću koja se nije htjela ni željela emancipirati na način na koji se to dogodilo na

¹ JEVTIĆ, Atanasije, *Istorija i teologija svetih ikona. Duhovnost pravoslavlja*, Beograd, 1991., str. 23-63.

² Usp. *Ikonografija*, Opći religijski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2002., str. 356.

Zapadu. Ona je ostala prepoznatljivo crkvena i uzor za traženje jednoga dijela izgubljene likovnosti u našoj liturgiji. Takva likovna umjetnost jest ona koja „služi gledateljima“.

Ikone, u svojoj osnovnoj namjeni, jesu slike koje su »napisane« za nas.³ To »pisanje slika« želi da ga se tako shvati i čita. Njima je na prvome mjestu uvođenje u otajstvo, poruka i navještaj. Baš zbog toga označuju veliku blizinu s Božjom riječju. Ikone su, dakle, slikovni govor, te se stoga mogu usporediti s pjesničkim govorom, govorom koji se lakše shvaća i prihvaća od apstraktnih pojmova. Kao takav, govor ikona je izazovan i poziva na neposredni osobni susret s tim navještajem: jedan »ja« kojemu je upućena poruka, izazvan je na davanje odgovora. Mjerilo za ikonografa – slikopisca – ostaje Božja riječ. On se nalazi pred sličnim imperativom kakav pred sobom ima propovjednik. Riječ je nekomu predložena, kako bi je taj netko izložio, te se od ikonografa očekuje »objektivnost« navještaja putem ikone. Ikona želi dosegnuti srž kršćanske poruke, izraziti beskonačnu ljubav Božju prema čovjeku, ljudsko uzdizanje u procesu njegova »pobožanstvenjenja«. Ikona je svjedok duhovnoga i tjelesnog preobraženja, a s njime i čitavoga vidljivog svijeta. I ne samo to, ona pokušava otvoriti i »predočiti« povijest eshatološke perspektive. Estetički se pristup mora odvijati na dvije razine, te nije dostatan samo povijesno-umjetnički pristup, štoviše, on veoma lako sklizne u lažno prikazivanje unutarnje biti ikone.⁴

Osobita vrijednost ikona nalazi se u tome što ikone posadašnju otajstvo kršćanske vjere te stoga posjeduju »sakramentalnu dimenziju«. Baš na primjeru gore spomenutoga trokuta, možemo lako uvidjeti razliku između nekoga umjetničkog djela kao umjetničkoga djela i ikone. Svojim sakramentalnim obilježjem, ikona lomi trokut pa i samu njegovu »unutarnjost«. Ona postaje neovisna o umjetniku i promatraču, te pri tome nema za cilj »zahvaćenost«, već u trokut uvodi novu oznaku, element objave transcendentnoga. Umjetnik se gubi iza Predaje koja – kao jedina vjerodostojna – preuzima i dobiva riječ. Umjetničko djelo postaje izvorom

prisutnosti, pred kojom se ne može ostati samo promatrač, već klanjatelj i molitelj.

I na kršćanskome su Zapadu slike u crkvenome životu igrale veliku ulogu, ipak treba razlikovati ikonu od slike s religioznom temom. U tome sučeljavanju nailazimo na pitanje razumijevanja religijske, štoviše, crkvene umjetnosti, koja se na kršćanskome Istoku predstavlja na drugačiji način od onoga na Zapadu. Religijska umjetnost Zapada ima kao zadaću pomoći i služiti religiji u njezinim duhovnim i emocionalnim nagnućima (ako je uopće moguća takva poopćena i površna tvrdnja). Drugim riječima, želi se naglasiti kako na prvo mjesto provire estetski doživljaj, koji prerasta u religiozni doživljaj i budi religiozne osjećaje ili ih pak učvršćuje.

TEHNIKA IKONOPISANJA

Priprema daske: za izradu prave ikone neophodno je pripremiti dobro osušenu dasku lipova drveta, koja je s prednje strane udubljena, a sa zadnje strane ima dvije poprečne daščice koje sprečavaju da dođe do iskrivljavanja daske. Na dasku se zečjim tutkalom lijepi laneno platno. Kada se to dobro osuši, površina se premaže desetak puta smjesom krede i tutkala. Svaki sloj smjese mora biti dobro osušen da ne bi došlo do pucanja podloge. Na kraju se površina dobro ulašti.

Nanošenje crteža: to je najodgovorniji dio izrade ikone. Obično se crtež nanosi uljem ili olovkom, naravno, imajući u vidu original. Prema crtežu se izvlače konture.

Svjetlost: pozadina ikone se pozlaćuje dvadesetdvokaratnim zlatnim listićima, jer zlato predstavlja božansku čast ikone. Na površinu, do konture crteža, nanosi se lak, zatim ljepilo na koje se nanose listići, koji se uglađuju i napokon zaštite odgovarajućim lakom.

³ Izraz „pisanje ikone“ jest teološko-tehničke naravi jer se na ikonu redovito prenosi neka istina ili slika iz Svetog pisma. Izuzetak su ikone svetaca.

⁴ Usp. www.karmel.hr

Slikanje: prije slikanja označava se „aureola“. Oslikavanje ikone vrši se jajčanom temperom, zbog njene postojanosti i tona. To su, u stvari, pigmenti pomiješani s jajetom koje ovdje služi kao vezivo. Na ikoni nema sjena, a obojene površine se oslikavaju izvlačenjem svijetlih i tamnih tonova. Kada je oslikavanje ikone završeno, bojani se dio lakira.

Zaštita: završena ikona se premazuje slojem zaštitnog mat laka.

DUHOVNA DIMENZIJA IKONOPISANJA

Kako je ikonopisanje nešto više nego samo slikanje profanih slika, ono sa sobom nosi i jedan određen duhovni stav ikonopisca. Tekst koji slijedi, nepoznatog je podrijetla, ali svakako plod vrsnog ikonopisca.

„Prije početka posla načini znak križa, pomoli se u tišini i oprosti svojim neprijateljima. Pažljivo i brižno radi na svakom detalju svoje ikone, kao da radiš pred samim Gospodinom. Tijekom rada moli da se osnažiš i fizički i duhovno; a iznad svega izbjegavaj svaku beskorisnu riječ i održavaj šutnju. Posebno se moli Svecu čiji lik slikaš (ikonopišeš). Pazi da te ništa ne ometa i da ti ništa ne odvlači pažnju i Svetac bit će s tobom. Kada trebaš izabrati boju, u duhu ispruži ruke Gospodinu i zamoli za savjet i vodstvo. Ne budi ljubomoran na rad svoga susjeda; njegov uspjeh je i tvoj uspjeh. Kada završiš ikonu, zahvali Bogu što ti je u svom milosrđu podario milost da slikaš svete slike. Daj blagosloviti ikonu stavljajući je na oltar. Budi prvi koji će se pred njom moliti, prije nego je daš drugima. Nikada ne zaboravi:

RADOST širenja ikona po svijetu.

RADOST ikonopisanja – izrade ikone.

RADOST što Svecu omogućuješ da sjaji kroz svoju ikonu.

RADOST zajedništva sa svecem čije lice prikazuješ.”

Molitva koju ikonopisci mole prije ikonopisanja:

„Gospode Isuse Kriste, Bože naš, neograničen u svojoj božanskoj naravi, neopisiv u svojem božanstvu, utjelovio si se za spasenje ljudi, od Bogorodice Djevice Marije, koju si učinio dostojnom nositi te u ljudskom obličju. Ti, koji si utisnuo svete crte svoga prečistog lika na sveti veo, koji si izliječio bolesnog upravitelja Abgara, te koji si ga kroz prosvjetljenje duše doveo do potpune spoznaje našega pravoga Boga, ti koji si svojim svetim Duhom Mudrosti obdario svoje Apostole i Evanđelista Luku, koji je slikom opisao lik tvoje Prečiste Majke, koja te na svojim rukama nosila kao dijete i govorila: 'Neka se milost njega, koga sam rodila, kroz mene udijeli njima.' Tako, Bože i Gospodaru svega, prosvjetli i obdari mudroču dušu, srce i um tvoga sluga... (*ime*), upravljaj ove ruke da nepogrešivo i savršeno opišu lik tvoje osobe i tvoje Prečiste Majke, kao i svih svetih tvojih, na slavu, kras i ljepotu tvoje svete Crkve, na otpuštenje grijeha onima koji te štiju u zajedništvu s Crkvom i odano ljube, te tako iskazuju čast prvotnome liku: oslobodi ga od svih đavolskih napasti i zlodjela, marljivo slijedeći sve zapovijedi službenika tvoje Prečiste Majke, slavnog i svetog Apostola i Evanđelista Luke, te svih svetih tvojih. Amen!“⁵

Iz „duhovnih savjeta“ za ikonopisanje i molitve može se zaključiti kako je samo ikonopisanje jedan veliki molitveno – duhovni proces, te da obuhvaća cjelokupnu duhovnost pisca ikone.

◀-----

⁵ Ikonopisni priručnik Dionizija iz Fourne, Petrograd, 1909.

PIŠE: ANTUN ORŠOLIĆ

BIBLIJA i KUR'AN ŠTO ih povezuje, ŠTO razdvaja ?

U ovoj knjizi Joachim Gnilka (prof. novozavjetne egzegeze) uspoređuje Stari zavjet kao svetu knjigu Židova, te Novi zavjet, kao svetu knjigu kršćana, s Kur'anom koji je sveta knjiga muslimana. Na toga je potaknula prisutnost milijuna muslimana u njegovoj domovini Njemačkoj. Služi se znanstvenom metodom za istraživanje povijesnih i religijskih djela. Prof. Gnilka želi kršćanskim čitateljima skrenuti pozornost na osnove biblijskog i kur'anskog učenja, ponajprije radi zajedničkog življenja u miru i čuvanja vlastitog identiteta, jer oni koji se ne poznaju, nemaju povjerenja jedni u

druge te krivo misle i krivo govore jedni o drugima. Ovu knjigu je prof. Gnilka posvetio onima koje je pratio na putu do doktorata ili habilitacije.

U ovom se djelu kulture i svjetonazori međusobno sučeljavaju. Svaki kršćanski čitatelj Kur'ana opaža da je u njemu nazočna biblijska građa. Čitajući Kur'an, kršćanski čitatelj nailazi na biblijska imena. Ovo uspoređivanje Biblije i Kur'ana ima za cilj utvrditi što ih povezuje, a što ih razdvaja. Autor je u prva dva poglavlja stavio biografsku građu o Muhamedu i Isusu, međusobno uzimanje u obzir kršćanstva i islama kroz povijest (pregled), te nastanak Biblije i Kur'ana. Naslov 1. poglavlja je *Povijesna pozadina* – u njemu autor govori o Židovima i kršćanima u Arabiji prije Muhameda, napominjući da je već u predislamskom vremenu postojalo hodočašće koje se obavljalo svake godine. Hodočasnici bi okruživali Kabu, crni kamen koji se nalazio u Meki. A upravo su u Meki štovali Alaha, no on se tamo zvao Hubal. Autor

kasnije daje prikaz (paralelni) Muhameda i Isusa, kao osnivača religija i jedinstvenih ličnosti svjetske povijesti. Naslov 2. poglavlja je *Biblija i Kur'an – opća usporedba*. Prema autoru, gotovo sve religije imaju svoje svete knjige, ali židovstvo, kršćanstvo i islam otkrivaju zajedničke elemente u svetim knjigama na koje se pozivaju. Polazište je Stari zavjet, koji je ukorijenjen u židovstvu; no kršćanstvo ga također uzima kao „svoje“. Islam također uzima Stari zavjet u obzir, što ga je razvidno iz brojnih paralela, no Muhamed zastupa stajalište da je Kur'an nadrastao Bibliju. Drugo poglavlje donosi nam pregled i podjelu Biblije i Kur'ana, te spominje događaje, osobe i mjesta zajednička objema religijama. Treće poglavlje je i najopširnije; u njemu se javljaju teološke teme proizišle iz usporedbe Biblije i Kur'ana (slika Boga i čovjeka, stvaranje i eshatologija).

U zaključku autor donosi što nas povezuje, a što razdvaja Bibliju i Kur'an. Kao rezultate istraživanja navodi činjenice, proizašle iz usporedbe ovih dviju velikih knjiga, a koje potvrđuju autorovu tezu o brojnim podudarnostima i prema tome, čvrstoj vezi između ovih dviju knjiga.

DUH
OV
NO
DUHO
VN
O
STVARALŠTVO

Ako

Ako možeš sačuvati razum kad ga oko tebe gube i osuđuju te;
ako možeš sačuvati vjeru u sebe kad sumnjaju u tebe,
ali ne gubeći iz vida ni njihovu sumnju;
ako možeš čekati a da se ne umoriš čekajući,
ili biti žrtva laži a da sam ne upadneš u laž,
ili da te mrze a da sam ne daš maha mržnji;
i da ne izgledaš u očima svijeta suviše dobar,
ni tvoje riječi suviše mudre;

ako možeš sanjati a da tvoji snovi ne vladaju tobom;
ako možeš misliti a da tvoje misli ne budu sebi cilj;
ako možeš pogledati u oči pobjedi ili porazu;
ako možeš podnijeti da čuješ istinu koju si izrekao
izopačenu od podlaca radi zamke za budale;
ako možeš gledati svoje životno djelo srušeno u prah,
i ponovno prionuti na posao sa slomljenim alatom;

ako se možeš pomiješati s gomilom a da sačuvaš svoju čast
ili općiti s kraljevima a ostati skroman;
ako te najzad nitko, ni prijatelj ni neprijatelj, ne može uvrijediti;
ako svi ljudi računaju na tebe ali ne pretjerano;
ako možeš ispuniti minutu sa šezdeset skupocjenih sekundi,
tada je cijeli svijet tvoj i sve što je u njemu,
i što je mnogo više, tada ćeš biti velik čovjek, sine moj!

Rudyard Kipling

Doći ćeš i ti

Možda se čini kao da plačem? Možda pak djelujem nasmiјano? Reci mi ti, ja se gubim...

Toliku radost u sebi osjećam, toliku ljubav prema svakome, blagost prema djetetu, odraslo-mu... No, čovjek mi se gubi. Ugledam ga u djetinjoj radosti, a već u idućem trenu on ne zna da je ikada bio dijete. Pogledam oko sebe. Nema ga nigdje.

Gdje si, čovječe?!

Vidim gdje netko korača. Netko me pozdravlja i ode. Ali čovjeka nema. Što mi je preostalo nego da ga prihvatim, iako mi djeluje hladno poput kamena. Tada uvidjeh da to i jest čovjek, smrznut u svojoj dalekoj prošlosti, zaključan u dubini. Zaplakah pred tom stvarnošću, zbog toga što te ne primijetih, u sebi te ne primijetih.

Kako sam te onda mogao tražiti i potom primijetiti drugdje?!

Piše:
IVANA TRBUK

Sada te vidim u sebi, ne u maskiranom liku kojim se predstavljaš, nego u sebi koji sam isto to što i ti – čovjek, na sliku Božju stvoren. Stvoren da bi shvatio, da bi došao do spoznaje da je ljubljen i da sâm ljubim. Ne gubi svoju opstojnost, već ostaje u sebi ono što jest u drugome – čovjek.

Svaka suza ne znači suzu, promisli dobro. Možda znači i "...ovdje sam da ljubim kako bi i ti uzljubio...", jer svi smo ljubljeni u očima Čovjeka koji je Sin Božji, Onoga koji jest Ljubav, blistava i dobra, ona istinita i čista, koja vodi stazama života, do susreta licem u lice.

On želi da u ljubavi budemo i jesmo, On želi da shvatiš, čovječe: "...suza je moja za radost tvoju, ali tvoja radost neka ne bude za suzu moju...". Ljubljen si, stoga i ti ljubi! Budi što jesi, radostan budi, u ljubavi hodi, a ona će te svojom nepojmljivošću obdariti onime što ona jest.

Ne brini, svakim
korakom shvatit ćeš,
svakim korakom
pitat ćeš se, svakim
danom živjet ćeš i
prema meni koračat
ćeš. Samo hodi
stazom zvanom
"Ljubav" - i doći ćeš.

Piše: Silvio Golubović

Taj nevjerojatni Bog

I u najljepšem govoru o Bogu iz vida se ne smije izgubiti stvarnost svijeta u kojem živimo.

Svjedoci smo svakodnevnih katastrofa, ratova i stradanja nedužnih. U tom svijetu Bog kao da se ne pokazuje osobito dobrim i dragim. Promatrajući takve, zaista strašne, događaje i pojave u svijetu, kao da slika Boga potamnjuje.

Mnogi polusvjesno Boga okrivljuju za zlo u svijetu te zbog strahota i krive predodžbe Boga žele prekinuti odnos s njim.

Zanimljivo je zapaziti da se suprotnosti koje se međusobno isključuju u Bogu tajanstveno slažu. U našem iskustvenom svijetu muž i žena su suprotnosti koje se isključuju, a Bog ih potpuno ujedinjuje u sebi. Nadalje, mlad i star dvije su suprotnosti koje Bog također ujedinjuje u sebi, jer On je i mlad i star. Bog je mlad, svjež, neistrošen; ništa u njemu nije ostarjelo, umorno ili ponovljeno, a ujedno je i onaj sasvim star, koji oduvijek jest.

Bog nam je najbliži i najdalji. Bliži nam je Bog nego mi sami sebi, kako je rekao sv. Augustin, ali nam je ujedno tako dalek da ga nikakvim raspoloživim sredstvima ne možemo dohvatiti. U nastojanju da otkrijemo kakav je Bog, ove oprečnosti moramo usvojiti.

Postavlja se pitanje kakav je stvarno Bog? Postoji samo jedno mjesto gdje uistinu možemo upoznati kakav je Bog. To je Isus Krist. U Isusu Kristu Bog očituje svoju tajnu. On dolazi u Kristu u stanje čovjeka, u njemu nam pokazuje svoje pravo lice, postaje nam brat i privodi nas k sebi.

Sjećamo se riječi da će Bog doći usavršiti svijet i tad će on provesti svoj naum do kraja. Bog će svojom ljubavi svijet preobraziti kao što je svog

Sina preobrazio iz smrti u život. Svima kojima se Bog pokazuje zatvoren i taman otvoren je pristup Kristu, po kojem dolazimo k Ocu. Tko pogleda u Krista, upija Božje svjetlo i može podnijeti pokaže li se gdje Bog tamnim.

Iz navedenog se vidi da tek kad povjerujemo stječemo jedno novo iskustvo – iskustvo vjere. Tad shvaćamo da je to istina na koju se možemo osloniti i da je Bog svjetlo koje trebamo slijediti. Ovo je posve druga vrsta znanja o Bogu, jer je prožeta vlastitim nastojanjem i iskustvom, a nije naučena formula. Tko takvo znanje posjeduje, govori iskustveno i znalački, kao onaj koji ima kontakt sa stvarnošću. On može govoriti što je doživio i u životu najdublje i najstvarnije iskusio.

Posljednje što moramo reći u govoru o Bogu jest da je Bog velika, neshvatljiva tajna. Ne može se o njemu govoriti kao da je sve jasno. Svemoguć Stvoritelj svega i Bog kome se svatko može rugati, koga mnogi smatraju nestvarnim i proizvodom ljudske mašte, ujedno je sveobuhvaćajući i sveprožimajući i, unatoč svojoj neizmjernoj punini, Netko koga mi tražimo i tko traži nas...

In memoriam

Pokojnom dekanu

Olovka je pisala srcem,
a koraci odzvanjali
sivom zgradom,
hodnicima praznim.
Bili su sve tiši i tiši,
dok nisu postali
samo prazan zrak.

Boja Vašega glasa
ostala je zapisana
u našim srcima.
Iako niste tu,
osjećamo Vašu blizinu.

Zadnja je suza pala,
a nama je ostala
samo nada.
Nada da srest ćemo se
opet negdje,
gdje tuge nema.
Tamo gdje sivi hodnici
neće odzvanjati tišinom.
Tamo gdje je završila
Vaša potraga za Bogom.

Darija Pernar, V. godina

U subotu, 22. rujna 2007., oko 23 sata preminuo je u Osječkoj bolnici prvi dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, kanonik Stolnog kaptola i izvanredni profesor dr. Nikola Dogan.

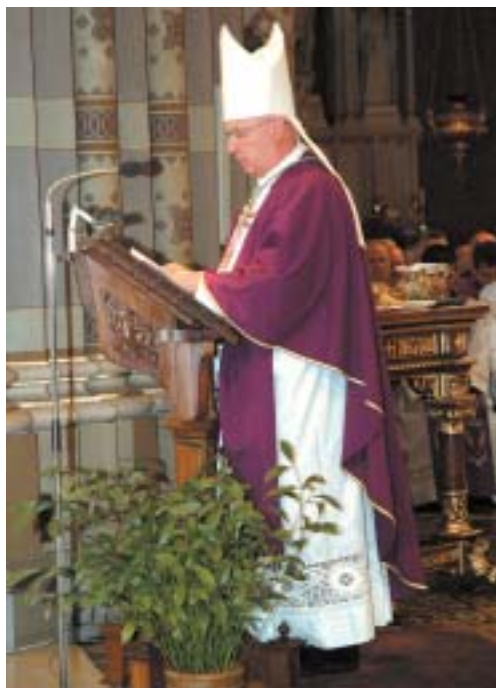
Ispraćaj, ukop i komemoracija mons. dr. Nikole Dogana, prvog dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

PIŠE: MARTINA KUVEŽDANIN

Tijelo preminuloga dovezeno je u katedralu i baziliku Sv. Petra i Pavla u Đakovu u srijedu, 26. rujna, te bilo izloženo u katedrali od 10 do 14 sati, kako bi mu svi ožalošćeni mogli odati posljednju počast.

Ukopne obrede i misu zadušnicu predvodio je dijecezanski biskup dr. Marin Srakić, uz pomoćne biskupe. Na ukopu je bilo prisutno dvjestotinjak svećenika iz Đakovačke i Srijemske biskupije te iz drugih biskupija, zajedno s kanonicima Stolnog kaptola, profesorima KBF-a, dekanima, prodekanima, rektorima bogoslovija iz Sarajeva i Rijeke i brojnim redovnicama i redovnicima. Na vječno počivalište dr. Dogana došli su ispratiti rodbina i brojni prijatelji, predstavnici osječkog Sveučilišta, zajedno s rektoricom dr. Gordanom Kralik, članovi Hrvatskog Zmaja, studentice i studenti, bogoslovi, djelatnici KBF-a i biskupijskih ustanova, te predstavnici grada Đakova, političkih stranaka i kulturnog života, liječnici te vjernici iz cijele biskupije.

Na kraju svoje homilije biskup đakovački i srijemski, dr. Marin Srakić, istaknuo je bolno djetinjstvo, osamljenost života, ali i veličinu, zauzetost svećenika Nikole za Krista i njegovu Crkvu, te nas je pozvao:

“Braćo i sestre, ne spuštajmo glavu ni onda kad se opraštamo od dragog prijatelja. I u ovom trenutku podignimo je prema onome koji žalost pretvara u radost, koji je prvi prošao barijeru smrti da svima nama osigura život. Tu je vjeru ispovijedao pokojni brat, svećenik Nikola, nju je navijestao i svjedočio.”

Mons. Luka Strgar izvijestio je o brojnim pristiglim izrazima sućuti te istaknuo i pročitao izraze sućuti kardinala Vinka Puljića i kardinala Josipa Bozanića.

Oproštajni govor u ime svećenika i Stolnog kaptola Đakovačke i Srijemske biskupije izrekao je mons. Stjepan Karalić. U ime KBF-a u Đakovu od dekana Nikole se oprostio prode-

kan za nastavu, doc. dr. sc. Vladimir Dugalić. U ime zajednice studenata i bogoslova oproštajnu riječ izrekao je bogoslov Ladislav Dort, a dr. Gordana Kralik oproštajni govor u ime Uprave i Senata Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku i osječke akademske zajednice.

Nakon ukopnih obreda i svete mise zadušnice tijelo preminulog dr. Nikole Dogana prevezeno je na Gradsko groblje, gdje je nakon molitve položeno u grobnicu Stolnoga kaptola.

Riječi oproštaja Ladislava Dorta u ime zajednice bogoslova i studenata KBF-a u Đakovu

Zajednica bogoslova i studenata, duboko pogođena Vašom smrću, želi vam nešto reći. Reći ono što puno puta nije stigla dok ste bili s nama. Ono što se puno puta smatra da nije potrebno govoriti, što je katkad toliko teško prevaliti preko usana, a to je tako jednostavna riječ – HVALA. Hvala Vam za sve što ste nam pružili kao dekan, profesor, odgojitelj, sveće-

nik, kao prijatelj. Pet slova je doista malo da bi se moglo iskazati ono što svaki od nas osjeća. Zidine Fakulteta i Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu su bez Vas prazne. Svojom vanrednom osobnošću Vi ste doista ispunjavali posebnom toplinom i veličinom svaku prostoriju u koju ste dolazili. Gdje ste bili Vi, tu se učilo, molilo, radovalo.

Hvala Vam za svaki minut koji ste nam posvetili, nastojeći od nas učiniti prave teologe, prave poznavaoce Sv. pisma, božanske Objave, Crkve Kristove, a najviše što ste od nas htjeli stvoriti dobre i čestite ljude. U ovom trenutku Vam obećavamo da ćemo nastojati biti dobri i marljivi studenti i da ćemo se uvijek sjećati svih vaših životnih savjeta.

Kako sve kršćane povezuje snaga molitve, zauvijek ćemo molitvom ostati povezani s vama. Malo je ovo riječi da bi smo iskazali sve što osjećamo, ali znajte: Zauvijek vas volimo! U svojim predavanjima tako ste snažno isticali

neizmjernost Božje ljubavi. Vjerujemo da je tako, iako je pred misterijem smrti nemoćno svako maštanje. Vjerujemo da nas je Bog stvorio za taj blaženi cilj, cilj u kojem ćemo zauvijek biti u Njegovoj ljubavi.

Puštamo Vas tome cilju.

Komemoracija povodom smrti prof. dr. Nikole Dogana održana je 10. listopada u dvorani Antuna Mandića, u Središnjoj biskupijskoj i fakultetskoj knjižnici u Đakovu.

Nazočnima se obratio dr. Ivica Raguž, govoreći o fundamentalno-teološkom doprinosu prof. Dogana. Dr. Ivica Raguž, istaknuo je kako je fundamentalna teologija relativno nova znanost nakon Koncila, te da možemo reći da je prof. Dogan utemeljitelj moderne fundamentalne teologije na KBF-u u Đakovu. Govor u čast pokojnog mons. dr. Nikole Dogana održao je pomoćni biskup dr. Đuro Hranić. U

ime Senata i Uprave osječkog Sveučilišta, govor je održao prof. dr. Drago Žagar, a u ime studenata od prof. Dogana oprostila se studentica četvrte godine Martina Kuveždanin. Na kraju je vršitelj dužnosti dekana, prof. dr. Petar Aračić, zahvalio pokojnom dr. Doganu za sav trud koji je uložio u proces uzdignuća našega učilišta na rang fakulteta.

U komemoraciji je sudjelovao Zbor bogoslova i Zbor Katoličkog bogoslovnog fakulteta, pod ravnanjem Dejana Bubala i orguljašku pratnju bogoslova Dragana Muharema. Studenti Ivan Rajković, Ivica Tušek, Nikola Legac, Kristina Bubalović, Mario Večerić pročitali su prigodne pjesme i meditacije, a Adrijana Gostinski odabrali ulomak iz knjige prof. Dogana "U potrazi za Bogom".

Riječ oprostaja Martine Kuveždanin u ime zajednice studenata Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

Okupili smo se danas kako bi smo s tugom u srcu odali počast velikom čovjeku, prijatelju, svećeniku, znanstveniku, teologu, ali za nas studente, prije svega, odgovjitelju i profesoru -

Nikoli Doganu. Kao studentska zajednica imali smo prilike upoznati prof. Dogana kao predavača, svećenika, no ponajprije kao čovjeka koji je svojim životom svjedočio predanost Bogu i Crkvi. U ovom prisjećanju nastojat ću, kao studentica Katoličkog bogoslovnog fakulteta, ocrtati profesora Dogana i predložiti sliku kakvu je ostavio u srcima svojih studenata.

Na početku studija zajedno s profesorima, upoznali smo i dekana Fakulteta. Gledali smo ga s poštovanjem i divljenjem, a u početku i sa strahom. Na početku i završetku svake akademske godine te ispitnog razdoblja prof. Dogan uvijek je našao prigodne riječi za nas studente kako bi nas motivirao za rad. Uvijek jasan i precizan, tražio je da budemo ono za što smo se opredijelili upisom na teološki fakultet; studenti koji će s radošću i odgovornošću prihvaćati svoje dužnosti.

Dobro se znalo da se na predavanja iz znanosti o religijama, sociologije religije, teološke epistemologije i ekleziologije ne kasni, te da je literatura predstavljena odmah prvi - uvodni sat, uz poznatu rečenicu: "Ako počnete čitati literaturu već danas, na ispitu neće biti nikakvih

problema.” Sve ovo studentima je bilo znano, a ponekad i osuđivano, no to ocrtaiva profesora Dogana kao zahtjevnog, ali i iznimno dobrog predavača koji je točno znao osjetiti bilo studenata i tome prilagoditi svoja predavanja.

U predavanjima nastojao je da prije svega razumijemo čovjeka kao sliku Boga, te da shvatimo da naša nutrina čezne za smislom kojega treba tražiti u drugim osobama, jer one su slika Boga koji je također osoba. Nastojao nam je posvijestiti kako živimo u svijetu individualizma, a za opstanak čovjeka nužne su relacije i međusobni odnosi te odnos s Bogom koji stvara kraljevstvo Božje, od mnogih očekivano kao određeno mjesto, a zapravo je ono nov odnos ljubavi i poštovanja koje treba graditi već sada, ovdje, a u potpunosti će se ostvariti “u novom nebu i novoj zemlji”. Svoju ljubav i zauzetost za Crkvu profesor Dogan nastojao je prenijeti i na nas studente. Trudio se naučiti nas kako da razmišljamo, živimo i dišemo s Crkvom jer mi smo Crkva, i na nama leži budućnost Crkve, kojoj je uvijek potrebna obnova i suvremenost

za ljude današnjega svijeta u skladu s naučavanjem crkvenoga učiteljstva.

U svojoj svećeničkoj službi profesor Dogan nastojao nam je posvijestiti da nema znanosti, niti rada, nema relacija bez temeljne relacije koja nas pokreće i daje snagu, a to je relacija s Bogom. Svaki naš rad treba pokretati osobna molitva i blizina s Bogom te, prije svega, moramo biti slušatelji Riječi, kako bi smo razumjeli Krista i shvatili sami sebe. Uvijek nam je posvijećivao da Crkvu treba poštovati, ali ne idealizirati, jer ona je prije svega samo zajednica lju-

di koji se trajno čiste i svojim životom uvijek iznova nastoje slijediti Krista.

Kao odgojitelj, profesor Dogan nastojao nas je naučiti poštovanju, strpljenju i dostojanstvenosti. Nije volio kada bi ga zaustavljali na hodniku i pitali za pojašnjenje materije, jer su vrata ureda za to uvijek bila otvorena. Ljutila ga je neodgovornost i ne dolaženje na predavanja, zajedničke molitve, simpozije, proslave. Govorio je kako smo velika studentska obitelj te je stoga nedolazak pojedinaca smatrao neodgovornošću prema onima koji su prisutni. Želio je u nama probuditi odgovornost prema dužnostima koje ćemo jednoga dana dobiti kao svećenici i vjeroučitelji. Podsjećao nas je na odgovornost koja nas očekuje: pronošnje vjere, prije svega, životom, odnosom prema ljudima i ponašanjem, a tek onda riječima koje će tada biti vjerodostojne.

U susretima na hodnicima Fakulteta ili đakovačkim ulicama, profesor je uvijek uzvraćao pozdrav blagim osmijehom, a i on je od nas volio primiti osmijeh te se ponekad znao i zabrinuti ako smo bili previše ozbiljni. Volio je svoje studente, ali ne popustljivom ljubavlju, već ljubavlju koja odgaja za borbu, za život u Kristu i Crkvi.

Sada mi je dužnost i obveza, no više od svega želja i čast, izraziti zahvalnost za svaki trud i rad rektoru Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, izvanrednom profesoru, pokojnom Nikoli Doganu. Želim u ime svih studenata

reći hvala za svako nastojanje da nam bude što jasnije kako smo ovdje, na Fakultetu, ali i izvan njega, usmjereni jedni na druge i koliko se međusobno budemo poštovali, toliko ćemo se osjećati ispunjenima, koliko budemo otkrivali jedni druge, toliko ćemo otkrivati Gospodina.

Hvala Vam, profesore, za sva predavanja i sve ispite. Hvala što ste ponekad bili strogi i znali nas kritizirati, tada nam je to smetalo, a sada znamo da ste htjeli od nas učiniti ljude dostojne poziva koji smo odabrali.

Hvala Vam što ste živjeli s nama, dijelili s nama svoje radosti i žalosti, pričali nam svoje anegdote, hvalili nam se novim mobitelom i novim znanstvenim radovima. Nastojali ste nas shvatiti i to ste uspijevali, znajući svakoga od nas u srce, pa ste tolerirali i naše ispade. Početak akademske godine bez Vas nije isti, hodnici Fakulteta bez Vas su prazni i studenti kao da čekaju Vaš povratak s nekog dužeg putovanja, s kojega ćete doći puni novih doživljaja koje ćemo rado slušati.

No, ovaj puta nećemo Vas dočekati, već ćete Vi dočekati nas u "Domu našega Oca". Svoj studij i rad, ovu akademsku godinu i sve naše poteškoće povjeravamo Vašim molitvama Ocu, kojega ste ugledali "licem u lice". Znajte da ćemo u život ponijeti i nikada nećemo zaboraviti "da olovka piše srcem", da ste Vi bili poput olovke koja je teološku nauku u našem životu pisala i oblikovala srcem.

I na koncu, završavam riječima uglednog teologa Jurgena Moltmanna, kojega je profesor Dogan iznimno cijenio:

"...Otac predaje svoga Sina križu kako bi postao Otac onima koji su predani. Sin se predaje toj smrti kako bi postao Gospodar mrtvih i živih...Ono što proizlazi iz ovog događanja Oca i Sina jest Duh koji bezbožne opravdava, napuštene ispunjava ljubavlju te i sam oživljava mrtve...To je bezuvjetna, a zato i bezgranična ljubav koja proizlazi iz boli Oca i umiranja Sina te zahvaća napuštene ljude kako bi im dala mogućnost i snagu novoga života."

Kutak svakodnevice

Pred vječnošću

Zabrinuti smo, Gospodine,
za budućnost života.
Toliko truda ulažemo u dane što prolaze,
u ljepotu života koji ostavljamo za sobom.
Svakim danom umire jedan dan našega života.
Obuzima nas strah pred budućnošću
jer vidimo da nestaje sve
i mi zajedno sa svime.
A ti nas učiš da život ne nestaje,
nego da umiranjem ulazi
u zbilju novoga postojanja.
Neznana nam je novost.
Zato, Učitelju, nek nam bude dostatna
riječ tvoga obećanja
i vjera da vjeran si u riječima svojim.

Oslobodi nas straha pred umiranjem
i daj nam spoznati
da nismo pred smrću nego pred vječnošću
koju si nam priprazio.
I kao što smrt živimo
svakodnevnim umiranjem,
daj da i vječnost živimo
svakodnevnim rađanjem
u novosti života koji si nam darovao. Amen.

N. N. (Živo vrelo 11./2007.)

Đakovački i srijemski biskup **dr. Marin Srakić** - novi predsjednik HBK

Piše: SANJA BLAŽEVIĆ

Dekretom od 15. svibnja 1993. Sveta Stolica je osnovala Hrvatsku biskupsku konferenciju za katoličke biskupije na području hrvatske države. Otada su održana 34 plenarna zasjedanja HBK. Hrvatsku biskupsku konferenciju sačinjava 14 biskupija i jedan Vojni ordinarijat, a uključene su u tri metropolije: riječku, splitsku i zagrebačku dok je zadarska nadbiskupija izvan ovih hrvatskih crkvenih pokrajina. Od 16. do 18. listopada 2007. godine, u Biskupskom dvoru u Gospiću održano je 35. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije.

Tijekom sjednice održan je izbor novog predsjednika HBK. U skladu sa statutom Hrvatske biskupske konferencije po kojemu se predsjednik HBK bira na mandat od pet godina (čl. 5. Statuta HBK-a), a može biti izabran još jedanput, ta dva mandata službu predsjednika obnašao je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Po isteku mandata za novog predsjednika je izabran dr. Marin Srakić, đakovački i srijemski biskup.

Biskup Srakić u svom je prvom obraćanju javnosti istaknuo važnost kolegijaliteta između svećenika i biskupa, važnost formacije budućih svećenika te angažiranost laika u Crkvi.

Nova uprava Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

PIŠE: SANJA BLAŽEVIĆ

Iznenadna smrt prof. dr. Nikole Dogana, prvog dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, zahtijevala je promjene i nove odluke, a jedna od važnijih jest izbor vršitelja dužnosti dekana. Na izvanrednoj sjednici, održanoj 29. rujna 2007. godine, Fakultetsko je vijeće izabralo prof. dr. Peru Aračića za vršitelja dužnosti dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta.

Veliki kancelar Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, dr. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski, prihvatio je tu odluku te 1. listopada tekuće godine imenovao prof. dr. Peru Aračića vršiteljem dužnosti dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Mandat vršitelja dekana traje najduže godinu dana, tijekom koje treba izabrati novog dekana. Prodekani doc. dr. sc. Vladimir Dugalić, za nastavu i prof. dr. sc. Nikola Škalabrin, za znanost i dalje obnašaju svoju službu.

Prof. dr. sc. Pero Aračić, novi predsjednik Društva pastoralnih teologa Srednje i Istočne Europe

U Krakovu, u Poljskoj, održan je od 15. do 18. studenoga 2007. redoviti sastanak Društva pastoralnih teologa Srednje i Istočne Europe, koje broji oko šezdesetak članova iz 13 zemalja toga dijela Europe. Ovogodišnji simpozij bio je posvećen prvom čitanju rezultata međunarodnog znanstvenog istraživanja pod naslovom „Aufbruch II.“, u koje je uključena i Hrvatska, upravo kao što je to bio slučaj i kod istog istraživanja „Aufbruch I.“ od prije deset godina. U drugom dijelu sastanka slijedili su izvještaji iz pojedinih ze-

malja o situaciji i razvoju dotičnih društava i tamošnjeg crkvenog djelovanja. U ime pastoralista iz Hrvatske govorio je prof. dr. sc. Josip Baloban, na temu „Situacija Katoličke Crkve u hrvatskom društvu u 2007. godini“. U trećem dijelu susreta upriličena je godišnja skupština na kojoj je birano vodstvo Društva pastoralnih teologa Srednje i Istočne Europe. Za novog predsjednika na trogodišnji mandat jednoglasno je izabran hrvatski pastoralni teolog prof. dr. sc. Pero Aračić iz Đakova. Za potpredsjednicu je izabrana dr. sc. Teresa Kowalczyk iz Poljske, a za tajnika dr. sc. Petr Slouk iz Češke. Sljedeći godišnji susret bit će u Sloveniji u jesen 2008. godine.

Ivo Džinić

Novi studenti na **KBF-u u Đakovu** akademske godine 2007./2008.

Piše: Tadić GORAN

Svaki čovjek je bogatstvo. Bogatstvo Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu od ove akademske godine su i novi članovi našega fakultet, i vjerujemo, budući teolozi. U novu akademsku godinu upisan je 41 student, od kojih su deseterica svećenički kandidati (u tabeli označeni italic). Kroz ovo kratko predstavljanje izražavamo im dobrodošlicu.

Prezime i ime	ŽUPA, MJESTO	Biskupija
1. Brkić Mario	Župa Bezgrešnog Srca Marijina, Slavonski Brod	Dj
2. Brođanac Sandra	Župa Semeljci, filijala Sv. Ane - Koritna	Dj
3. Brtan Marijana	Župa Kristova uskrsnuća, Čepin	Dj
4. Budrovac Jelena	Župa sv. Josipa radnika, Osijek	Dj
5. Buturac Josipa	Župa Ruševo; filijala Sv. Mihaela, Djedina Rijeka	Pž
6. Cerovski Kristijan	Župa sv. Nikole biskupa, Vinkovci	Dj
7. Cvijin Vinko	Župa Marija Majka Crkve, Aleksandrovo	Su
8. Cvjetović Anita	Župa sv. Antuna Padovanskog, Našice	Pž
9. Čaljkusić Adrijana	Župa D. Miholjac; filijala Sv. Jakova - Rakitovica	Dj
10. Divković Boris	Župa Uznesenja BDM, Nova Bukovica	Pž
11. Drenjančević Goran	Župa sv. Roka, Đakovačka Satnica	Dj
12. Futač Marko	Župa sv. Nikole biskupa, Vinkovci	Dj
13. Golik Ankica	Župa Crnac, filijala BDM – V. Rastovac	Pž
14. Gregić Margareta	Župa Kuševac; filijala Sv. Ivana Krstitelja – Ivanovci Gorjanski	Dj
15. Holeš Danijel	Župa sv. Ivana Krstitelja, Crnac	Pž
16. Ilić Marko	Župa sv. Augustina, Velika	Pž
17. Karlušić Marija	Župa sv. Mihaela arkandela, Cerna	Dj
18. Knežević Matej	Župa sv. Terezije Avilske, Požega	Pž
19. Kokić Dejan	Župa Ladimirevci, filijala Sv. Marije Magdalene - Marjančaci	Dj
20. Kralj Antonija	Župa Crnac, filijala BDM – V. Rastovac	Pž
21. Lončar Marijan	Župa sv. Antuna Padovanskog, Otok	Dj
22. Lucić Alen	Župa Uzvišenja sv. Križa, Osijek	Dj
23. Lukač Gabrijel	Župa Uznesenja BDM, Bikovo	Su
24. Marić Kristina	Župa Semeljci, filijala Sv. Ane - Koritna	Dj
25. Marincel Evelin	Župa sv. Mateja, Bizovac	Dj
26. Martić Marko	Župa Duha Svetoga, Slavonski Brod	Dj
27. Maslač Suzana	Župa sv. Mateja, Bizovac	Dj
28. Matezović Josip	Župa Vrbica, filijala Sv. Barbare - Mrzović	Dj
29. Mesić Mario	Župa Gaj, filijala Sv. Ane - Poljana	Pž
30. Mijatović Ivana	Župa sv. Franje Asiškog, Gradište	Dj
31. Miloš Matijas	Župa Dobrog pastira, Đakovo	Dj
32. Mudri Josip	Župa sv. Roka, Rokovci	Dj
33. Petrić Magdalena	Župa sv. Nikole biskupa, Sikirevci	Dj
34. Polgar Aleksandra	Župa sv. Mateja, Viškovci	Dj
35. Subotić Petar	Župa sv. Katarine, Nijemci	Dj
36. Sudić Valentina	Župa Garčin, filijala Sv. Lovro – Staro Topolje	Dj
37. Šaf Krešimir	Župa Duha Svetoga, Slavonski Brod	Dj
38. Šimara Lucija	Župa Rođenja BDM, Podravska Moslavina	Pž
39. Večerić Mario	Župa sv. Nikole, Međurić	Pž
40. Vujica Marija	Župa Bezgrešno začće BDM, Komletinci	Dj
41. Zdravčević Ana	Župa Vuka, filijala Sv. Florijan - Beketinci	Dj

Zaziv Duha Svetoga na početku nove akademske godine

Piše: MARTINA KUVEŽDANIN

Dana 2. listopada 2007., pomoćni biskup đakovački i srijemski, dr. Đuro Hranić, predvodio je u đakovačkoj katedrali i bazilici euharistijsko slavlje zaziva Duha Svetoga na početku nove akademske godine 2007./2008.

U euharistijskom slavlju sudjelovali su studenti, profesori i djelatnici Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Uz pomoćnog biskupa, u misnom slavlju je koncelebrirao vršitelj dužnosti dekana KBF-a u Đakovu, prof. dr. Petar Aračić, zajedno s prodekanima doc. dr. Vladimirom Dugalićem i prof. dr. Nikolom Škalabrinom, rektorom Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu, mons. mr. Josipom Bernatovićem i profesorskim zborom KBF-a.

U homiliji je pomoćni biskup dr. Đuro Hranić postavio pitanje koje često dovodi do zabrinutosti i rasprave u studentskim krugovima, ali i u obiteljima studenata Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Sve su oči uprte u škole i sve manju mogućnost dobivanja radnih mjesta, te stoga donosimo dio biskupove homilije, kako bi dobili odgovore na aktualna pitanja kako studenata prve, a posebno studenata pete godine studija.

“Zašto studirati teologiju danas kad su vjeoučiteljska mjesta u školama uglavnom popunjena i to mladim kadrom te kad se ne može očekivati zaposlenje većeg broja teologa laika u župnim zajednicama ili u drugim crkvenim ustanovama? Ima li smisla pastoralno raditi ako su jednako plaćeni oni koji rade po cijeli dan, kao i oni koji rade samo jedan sat? Ima li smisla raditi, a ne biti plaćen kao i netko drugi s istom stručnom spremom?”

U Galileji Isusova vremena oni koji su tražili posao, makar u nadnicu na jedan dan, morali su satima stajati i čekati na raskršću cesta ili na trgu u središtu naselja ne bi li ih netko unajmio. I vlasnik vinograda iz današnjeg evanđeoskog odlomka računa s time i zato izlazi pet puta na trg po dodatne nadničare, kako bi posao u vinogradu bio završen u jednom danu, jer otprve nije procijenio koliko mu nadničara treba. Kad je sat vremena prije zalaska sunca pristupio onima koji su čitav dan čekali ne bi li im tko ponudio posao, vlasnik vinograda pita: “Zašto ovdje stojite vazdan besposleni?” Oni odgovaraju: “Jer nas nitko nije unajmio!” Ova formulacija pokazuje da i u Isusovo vrijeme nije bilo lako doći do posla. Tako je Isus u ovoj svojoj paraboli ovjekovječio strpljivo čekanje tolikih nezaposlenih kroz čitavu povijest sve do danas za radno mjesto.

No, u toj paraboli Isus nije ovjekovječio samo čekanje na posao, nego je majstorski oslikao i ljudsku zavist, ono što se događa s onima koji ne mogu raditi te Božju ljubav koja daje onoliko koliko nam treba, a ne samo onoliko koliko smo zaslužili.

Parabolu nam, u stvari, tumači kraj prisposode, kad gospodar vinograda kaže jednome od radnika koji su radili od jutra: “Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se sa mnom pogodio po denar? Uzmi svoje pa idi. A ja hoću i ovomu posljednjemu dati kao i tebi. Nije li mi slo-

bodno činiti sa svojim što hoću?” A na osobit nam način parabolu tumači njegovo pitanje tome radniku od jutra: “Ili zar je tvoje oko zlo što sam ja dobar?” Odnosno: Zar si zavidan i kivan na siromaha zato što sam mu ja učinio dobročinstvo?!

Radnicima smeta širokogrudnost gospodara vinograda, koji ide dalje od pravednosti i ugovora te se brine i za onoga koji bi po količini svoga rada trebao gladovati.

Isus nam prisposodobom poručuje: Bog ne postupa prema principu: “dajem koliko daš”, plaćam koliko si zaradio, nego on ljubi i daje svakome onoliko koliko mu treba. Bogu nije bitan broj radnih sati ili godina pobožnog življenja, već ljubav kojom tko ljubi njega i bližnjega.

U pozadini reakcije onih “prvih”, “zaslužnih” radnika jest krivo shvaćanje Boga, odnosno svodenje Boga na ljudsku mjeru i na ljudsku logiku. Bogu pripisuju principe ovoga surovog svijeta i društva u kojemu ti nitko ništa ne da, nego sve moraš zaraditi; Boga prisiljavaju da i on prihvati principe društva u kojemu nema milosti i solidarnosti s onima koji ne mogu raditi i za koji nemaju posla, principe društva u kojemu najlošije prolaze oni najslabiji, principe društva u kojemu preživjeti mogu samo sposobni i u kojemu mjesta ima samo za one koji zarađuju, koji su prvi i zaslužni. U takvom ljudskom društvu nema mjesta za Božju dobrotu i ljubav. Njegovi su principi zabranjeni. I zato u svakom ljudskom društvu i zakonodavstvu bez Božjih principa i bez Božje dobrote, ne samo da nema mjesta i milosti za siromaha, za one koji ne privređuju; ne samo da nema solidarnosti s nezaposlenima, nego takvo društvo razvija egoizam i zavist čak i prema siromasima. Ono otima čak i siromasima i slabima i ne dopušta im da prežive. Oni trebaju umrijeti jer su balast i jer trebaju naše milosrde.

To je, dragi studenti, krajnji razlog zašto se donose zakoni koji dopuštaju eutanaziju: jer nema milosrđa prema neizlječivo bolesnima. Oni su ionako otpisani i čemu im produžavati agoniju te nepotrebno trošiti sredstva. To je razlog zašto neizlječivi bolesnici ne smiju zauzimati krevet u bolnici i zašto ne smiju opterećivati budžet Ministarstva zdravstva. To je pozadina slabljenja socijalne države i donošenja zakona u interesu slobodnog tržišta i protoka kapitala. To je razlog zašto postajemo zemlja divljeg sirovog kapitalizma, zašto se dokidaju prava i olakšice za one koji ne privređuju: jer u društvu i u društvenom životu više nema mjesta za Boga.

I taj je mentalitet suvremenog čovjeka, razlog zašto ima smisla studirati teologiju i onda kad se ne može očekivati zaposlenje školskog vjeroučitelja ili pastoralnog suradnika u župi, nego će se diplomirani teolog morati otisnuti upravo u takav svijet, u takve društvene institucije, zakonodavstvo i strukture da bi u njih - nasuprot logike profita i kapitala - unosio evanđeosku ljubav, humanost i milosrđe. Crkva, naime, nije sama sebi svrhom. Njezino je poslanje svijet. A teološki studij treba nas senzibilizirati za tu problematiku, pripremiti na adekvatno suočavanje s njome i za evangelizaciju sekulariziranog društva te nas osposobljavati, među ostalim, i za osiguranje vlastitog uzdržavanja od društveno korisnih projekata koji pretpostavljaju ne samo poduzetnički duh, nego i zahvaćenost Isusovom ljubavlju prema čovjeku.

Dragi studenti i dragi profesori, danas na početku akademske godine zazivamo Duha Svetoga i molimo za njegove darove. Oni su potrebni vama, studentima, jer mlakošću i osrednjošću, bez kreativnosti i istraživačko-stvaralačkog pristupa nećete moći ostvariti ono crkveno poslanje koje je pred vama, nama, profesorima, koji trebamo u svjetlu stvarnih potreba crkvene zajednice ozbiljno promišljati nad problematikom kadrova koji izlaze s našeg Fakulteta te na temelju širokih mogućnosti koje nam ostavljaju relevantni crkveni dokumenti biti također kreativni te pripremljati, organizirati i nuditi prikladne studentske programe koji će studente još prikladnije pripremljati na njihovo crkveno poslanje danas i sutra. Ali i svima nama da bismo se uspijevali svakodnevno izdizati iznad logike i zakonitosti ovoga svijeta i biti ponizan, ali proročki glas Božje mudrosti i vizije čovjeka, Crkve i svijeta.

Dan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

PIŠE: MARTINA KUVEŽDANIN

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu 6. studenoga obilježava svoj dan. Svečanost je počela misom u katedrali i bazilici Sv. Petra i Pavla, a nastavljena je svečanom akademijom u Središnjoj biskupijskoj knjižnici. Profesor Pero Aračić, vršitelj dužnosti dekana, istaknuo je da na đakovačkom KBF-u trenutno studira 250 studenata iz Đakovačke i Srijemske, Požeške, Subotičke, Varaždinske i Sarajevske biskupije, od toga 63 svećenička kandidata, a ostalo su studenti laici.

Predavačima i studentima Dan Teologije čestitao je i dijecezanski biskup dr. Marin Srakić, Veliki kancelar KBF-a i predsjednik HBK.

Rektorica osječkog Sveučilišta, dr. Gordana Kralik, najavila je skorašnju izgradnju studentskog doma u Đakovu, za potrebe smještaja studenata KBF-a. Naglasila je kako će studentski dom podići standard studenata te još jednom potvrditi Đakovo kao studentski grad. Gradit će se u krugu prostora KBF-a i Središnje biskupijske knjižnice, a u okviru velikog projekta gradnje studentskog kampusa za potrebe Sveučilišta u Osijeku.

Na svečanoj akademiji upriličena je promocija 26 diplomiranih teologa, a istaknuti su mentori te naslovi njihovih diplomskih radova:

IME I PREZIME	TEMA	MENTOR(I)
Blaževac Ivan	Govor o anđelima i demonima u Starom zavjetu	doc. dr. Karlo Višaticki, mr. sc. Marko Tomić
Božić Željko	Oblik sklapanja ženidbe	prof. dr. sc. Nikola Škalabrin
Dort Ladislav	Liturgijski spomen sv. Ireneja, sirmijskog biskupa i mučenika	doc. dr. sc. Zvonko Pažin
Glavica Matej	Đakoni u Zakoniku kanonskog prava iz 1983.	prof. dr. sc. Nikola Škalabrin
Henčić Dejan	Rad, radništvo i socijalna pravednost u socijalnim dokumentima Crkve	doc. dr. sc. Vladimir Dugalić, dr. sc. Miljenko Aničić
Kasum Sanja	Nasilje među vršnjacima	doc. dr. sc. Ivica Pažin
Knežević Ana	Cvjetnica – povijesni razvoj i današnje bogoslužje	doc. dr. sc. Zvonko Pažin
Kovačić Jelka	Ugovori između Svete Stole i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima	prof. dr. sc. Nikola Škalabrin
Kovačić Marija	Časoslov – uzvišena molitva Crkve moliteljice	doc. dr. sc. Zvonko Pažin
Lučić Dražen	Kršćanstvo i islam u dijalogu	doc. dr. sc. Antun Čečatka
Maratović Domagoj	Teologija "Civilizacije ljubavi" u nauku Ivana Pavla II.	prof. dr. sc. Nikola Dogan
Martinović Zvonimir	Ideja uskrsnuća u Starom zavjetu	doc. dr. sc. Karlo Višaticki
Martinuš Damir	Ženidbene zapreke koje izviru iz nekog rodbinskog odnosa	prof. dr. sc. Nikola Škalabrin
Matičić Sanja	Usporedba Abraham – Ibrahim	doc. dr. sc. Karlo Višaticki
Domagoj Matković	Korizma	doc. dr. sc. Zvonko Pažin
Milekić Dušan	Čudesa i egzorcizmi	doc. dr. sc. Karlo Višaticki, mr. sc. Marko Tomić
Milić (r. Bilić) Martina	Dijete – još uvijek Božji blagoslov? Životvornost hrvatske obitelji	prof. dr. sc. Pero Aračić
Najbauer Vladimir	Služi li danas sakralna glazba liturgiji. Postkoncilski problemi i perspektive	doc. dr. sc. Zvonko Pažin, M ^o Vinko Sitarić
Petric Mirta	Isus Krist – norma povijesti. Kristološka teologija povijesti H. Ursa von Balthasara	dr. sc. Ivica Raguž
Radinski Dubravka	Povijest pučke popijevke u liturgiji rimskog obreda	doc. dr. sc. Zvonko Pažin, M ^o Vinko Sitarić

Retih-Makaj Ana	Isusova molitva	mr. sc. Marko Tomić
Šumanovac Stjepan	Dr. Andrija Šumanovac, inicijator i začetnik katoličkog preporoda u našim krajevima XIX. st.	doc. dr. sc. Grgo Grbešić
Tančik (r. Borozni) Žanet	Govor o anđelima u Petoknjžju	mr. sc. Marko Tomić
Velički Dalibor	Odgoj kršćanina za političko djelovanje	doc. dr. sc. Vladimir Dugalić, dr. sc. Miljenko Aničić
Vidaković (r. Cindrić) Marija	Medicus Christianus – alter Christus. Osoba liječnika u svjetlu kršćanske antropologije i međunarodnih dokumenata	doc. dr. sc. Vladimir Dugalić
Zadravec Hrvoje	Marksističko poimanje rada. Filozofsko-teološka prosudba	prof. dr. sc. Nikola Dogan

Dodijeljene su i godišnje nagrade najboljim studentima za uspjeh u studiju i zauzetost u životu i radu KBF-a. Nagrade su primili: Mario Lešić (4.91), student druge godine, Mišo Lukačević (4.10), student treće godine, Martina Kuveždanin (4.60), studentica četvrtre godine i Jelena Mlinko (4.92), studentica pete godine Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.

Predstavljanje Hermanova prijevoda **Kodeksa kanonskog prava** iz 1917. godine

Piše: Tadić GORAN

U petak, 16. studenoga 2007., u svečanoj dvorani Antuna Mandića na KBF-u Đakovu upriličen je znanstveni simpozij s međunarodnim sudjelovanjem, a prigodom 125. obljetnice rođenja Franje Hermana i 90. obljetnice proglašenja prvoga Zakonika kanonskoga prava iz 1917. godine.

Na skupu su sudjelovali eminentni stručnjaci iz crkvenog, ali i građanskog prava. Najzaslužniji za izdavanje ovog Hermanovog Kodeksa su prof. dr. Matija Berljak, redoviti profesor i pročelnik katedre kanonskog prava KBF – a u Zagrebu te njegovi suradnici dr. Josip Šalković, također sa KBF-a u Zagrebu, i profesori kanonskog prava u Đakovu, prof. Nikola Škalabrin i mr. Mato Mićan. Na samom početku simpozija skup su kratko pozdravili prof. dr. Nikola Škalabrin, koji je koordinirao dopodnevni rad, prodekan dr. Vladimir Dugalić, koji je skup pozdravio u ime odsutnog v.d. dekana Pere Aračića i, na posljeku, mons. dr. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski te novi predsjednik HBK i ujedno predsjednik pravne komisije HBK-a, koji je istaknuo da je Đakovo uvijek imalo dobre profesore prava, a jedan od njih je svakako bio i Franjo Herman.

Nakon uvodnog dijela uslijedilo je izlaganje brojnih gostiju. Tako je doc. dr. Josip Šalković, s KBF-a u Zagrebu, pokušao odgovoriti na pitanje zašto uopće kanonsko pravo u Crkvi, a dr. sc. Stjepan Razum ukratko je predstavio sve tiskane prijevode Zakonika. Oso-

bitu pozornost izazvala su iduća dva izlaganja: mr. sc. Valerije Macan, koja je govorila o životu i djelu Franje Hermana te prof. dr. Matije Berljaka, koji je govorio o samom Hermanovom prijevodu Kodeksa kanonskog prava. Mr. Macan pokušala je prikazati cijeli Hermanov život, od rođenja u Osijeku (1882.) do smrti u Zagrebu (1949). Naglasila je da je Herman studirao u Beču, da je za svećenika zaređen 1906. godine, od 1910. predaje u Đakovu kanonsko pravo, pastoralno je djelovao u Vinkovcima, Lipovcu i Srijemskoj Mitrovici.

O samom Hermanovom radu na prijevodu Kodeksa kanonskog prava govorio je više prof. Berljak. Tako je rekao da je Herman na prijevodu počeo raditi 1937. godine, a dovršio ga 1944. godine. Međutim, zbog nedostatka papira, novčanih poteškoća i, na posljeticu, gubljenja samog prijevoda, kodeks nije otišao u tisk. Poslije je prijevod pronađen u Rimu i konačno objavljen na hrvatskom jeziku ove godine. Na neke prigovore zašto baš sada prijevod Kodeksa koji više nije na snazi, istaknuto je da je ovaj kodeks spomenik vremena i da je nemoguće poznavati novi kodeks ako ne poznamo stari. U nastavku dopodnevnog rada čuli smo još dva izlaganja. Prof. dr. Marko Petrak govorio je o rimskom i kanonskom pravu kao temeljima suvremenih građansko-pravnih propisa. On je ujedno i stavio naglasak na sestrinski odnos rimskog i kanonskog prava kroz povijest. Na kraju dopodnevnog dijela rada govorio je dr. sc. Miron Sikirić, iz Sarajeva, koji je iznio načela i bitne razlike Zakonika iz 1917. i 1983. godine. Poslijepodnevni rad otvoren je odlaskom na grob dr. Franje Hermana, gdje je upriličena i prigodna molitva.

Simpozij je nastavljen izlaganjem dr. Klare Čavar, iz Sarajeva, koja je govorila o laicima u Zakonicima iz 1917. i 1983. godine. Dr.

Čavar se osobito zadržala na temi zabrane trajne službe žena laika u službama lektorata i akolitata, što je za izlagateljicu malo problematično. "Neke razlike o ustanovama posvećenog života i društvima apostolskog života u Zakonicima iz 1917. i 1983." bila je tema o kojoj je govorio prof. dr. Jure Brkan s KBF-a u Splitu. On se, prije svega, osvrnuo na nove termine u novom Kodeksu i obrazložio ulogu redovnika u Crkvi. O ekumenizmu u zakonicima iz 1917., 1983. i 1990. govorio je dr. Tomo Vukšić iz Mostara.

Potom je uslijedilo predavanje mr. Branke Rešetar, s Pravnog fakulteta u Osijeku, koja je govorila o braku u vjerskom obliku s učincima građanskog braka. O ženidbi su govorili i posljednja dva izlagača na simpoziju. Tako je dr. Slavko Zec, iz Rijeke, govorio o osobama nesposobnim za sklapanje ženidbe u kanonu 1095, br. 1 – 3.

Dr. Zec je posebno obrazložio ovaj kanon i naglasio da se to prije svega odnosi na osobe koje nisu dovoljno sposobne da se služe razumom. Simpozij je završen predavanjem prof. dr. Nikole Škalabrina, koji je govorio o razrješenju nesakramentalnih ženidaba u prilog vjere. Na kraju izlaganja uslijedila je rasprava o dotaknutim pitanjima na samom simpoziju.

Humanitarna akcija studenata Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

Piše: Jakob ŠUNIARA

Studenti Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu su i ove 2007. godine odlučili pokrenuti humanitarnu akciju izrade i prodaje božićnih čestitki za djecu s posebnim potrebama iz zajednice “Vjera i Svjetlo” – “Tratinčica” iz Đakova. Akcija se odvija uoči Božića, točnije, započinje mjesec i pol dana prije Božića, izradom božićnih čestitki i ukrasa. Svi koji sudjeluju u toj akciji, sudjeluju dobrovoljno, odnosno, tko hoće i koliko može. Prodaja čestitki odvija se svakog radnog dana u mjesecu prosincu na đakovačkom gradskom korzu. Specifičnost ove akcije jest ta što za čestitke ne postoji određena cijena, već je svaki prilog dobrovoljan.

Ova akcija je zaživjela 2002. godine na inicijativu našeg profesora dr. sc. Ivice Pažina, a nastavila se požrtvovnošću naših studenata. Dosađajni prikupljeni iznosi: godine 2002. prikupljene su 4000 kuna, koje su darovane dječjem vrtiću *Zlatni cekin* iz Slavonskog Broda. Godine 2003. prikupljeno je 9200 kuna, koje su darovane udruzi “Vjera i svjetlo-Tratinčica” iz Đakova. Godine 2004. prikupljeno je 11000 kuna i darovano istoj udruzi. Godine 2005. prikupljeno je 10500 kuna, a 2006. godine 8900 kuna. Ove, 2007. godine, prikupljeno je 11800 kuna, od čega je 2000 kuna utrošeno u materijal za izradu čestitki, a preostalih 9800 kuna je darovano istoj udruzi.

Ovom prilikom moramo zahvaliti svim pokroviteljima i onima koji potpomažu ovu akciju. Moramo zahvaliti KBF-u u Đakovu, koji je nabavio dio materijala, te svim profesorima i djelatnicima koji su svesrdno podupirali studente. A najviše hvala svim studentima koji su se odazvali ovoj akciji i žrtvovali svoje vrijeme za dobro drugoga.

Predstavljanje internetske stranice KBF-a u Đakovu

Piše: Želiko Culek

Ako u svoj internetski pretraživač ukucate www.dj.kbf.hr, učitat će vam se web-stranice Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Na početnoj stranici dočekat će vas obavijesti vezane uz život na Fakultetu, kao što su izvještaji s raznih događaja na Fakultetu, obavijesti o ispitima, "administrativnim poslovima", itd. Slika u zaglavlju stranice prikazuje ne tako davno obnovljenu zgradu Fakulteta te moderno izgrađenu zgradu Središnje biskupijske i fakultetske knjižnice (SBFK). S lijeve strane, iznad navigacijskog menija, nalazi se grb Fakulteta, a s desne strane, iznad linkova, grb Sveučilišta J. J. Strossmayera, u čijem sastavu se nalazi KBF u Đakovu.

Što se tiče samog sadržaja stranice, moći ćete pronaći osnovne informacije o Fakultetu (adresa, brojevi telefona, tijela i službe na Fakultetu...), kao i kratku povijest Fakulteta, od njegova osnutka 1806. godine, sve do njegova osamostaljivanja. Zatim, na linku "Studijski programi" naći ćete popise kolegija za svaku pojedinu godinu studija, kao i uvjete za upis u više godine studija, a u planu je da se tu nađe i kratak opis svakog pojedinog kolegija te literatura vezana uz dotične. Link "Studenti" prikazat će vam neke od službi koje vrše i neke od aktivnosti kojima se bave studenti KBF-a; trenutno su to studentski zbor, mješoviti pjevački zbor, dramska družina i biblijska skupina, a uskoro će biti nadodane još neke aktivnosti. O linku "Raspored predavanja" mislim da ne treba nešto posebno govoriti, naslov govori sve. Na linku "Ispitni rokovi" nalazi se popis svih rokova, za sve ispite u narednom, redovnom, ispitnom roku, a u vrijeme ispitnog roka na strani-

cu se stavljaju i rasporedi studenata za pojedini ispit. Link "Diacovensia" još uvijek je neaktivan, no nadamo se da će uskoro i on biti aktivan. Radi se o znanstvenom časopisu koji se izdaje pod okriljem KBF-a, a bavi se mnogim temama. "Teofil" je list studenata KBF-a. Izlazi već nekoliko godina, a nedavno je doživio velike promjene te sada u novom formatu izlazi dva puta godišnje, a u njemu se mogu naći razmišljanja studenata, razni uradci, članci, izvještaji te razni drugi sadržaji. I "Teofil" ima svoje mjesto na web-stranici, a uskoro će biti moguće i *downloadati* neke od brojeva. Posljednji link, ništa manje važan od ostalih, "SBF knjižnica" (Središnja biskupijska i fakultetska knjižnica), nudi najnužnije informacije o radu SBFK, a u vrijeme izlaska ovog broja već bi se na stranicama trebala naći i povijest SBFK. Na desnoj strani web-stranice nalaze se linkovi koji vode do web-stranica ustanova usko povezanih s KBF-om u Đakovu (Biskupija, Sjemenište, Sveučilište, drugi KBF-ovi, CARNet...).

Stranica je relativno mlada – postavljena je prije šest mjeseci. Izradili su je i uređuju studenti KBF-a u suradnji s nekoliko profesora i zaposlenika Fakulteta. Trenutno možda ne obiluje sadržajem, ali nudi najvažnije informacije o Fakultetu, kao i one potrebne za lakši akademski život studenata, profesora i osoblja Fakulteta. S vremenom će se nadograđivati, trudit ćemo se da postane još bolja i ide u korak s vremenom, "čitajući znakove vremena". Prijedlozi za poboljšanje i kritike su uvijek dobrodošli, pa ako ih imate, javite nam se!

ZIMSKI ISPITNI ROK

(28. I. – 23. II. 2008.)

VAŽNE NAPOMENE:

- U ispitnom roku student je dužan prijaviti ispit najkasnije 5 (pet) radnih dana prije termina ispita (ne računajući sam dan ispita).
- Student može odjaviti ispit najkasnije 24 sata prije dana određenog za polaganje ispita (tj. do 9 sati ujutro prethodnog dana).
- Vodite računa: subota, nedjelja, praznici i blagdani su neradni dani i ne računaju se u gore spomenute rokove prijave i odjave ispita.
- Prijavnice koje ne budu pravovremeno predane neće biti proslijeđene profesorima, a zakašnjele odjave se neće uvažavati.
- Ukoliko za pojedini termin bude previše prijavljenih kandidata, ispit se nastavlja sljedeći dan.

Dr. sc. Miljenko ANIČIĆ	
Socijalni nauk Crkve, I. i II.	29. I. i 12. II. - 9h
Bioetika, spolni i ženidbeni moral	28. I. - 9h; 11. II. - 14h

Prof. dr. sc. Pero ARAČIĆ	
Za sve kolegije	1. i 22. II. - od 9 h

Mr. sc. Josip BERNATOVIĆ	
Za sve kolegije	30. I. i 13. II. - 9h

Dr. sc. Ivica ČATIĆ	
Za sve kolegije	7., 14. i 21. II. - 9h

Doc. dr. sc. Antun ČEČATKA	
Latinski jezik, I. i II.	28. I. i 12. II. - 9h
Ekumenska teologija, I. i II.	30. I. i 18. II. - 9h
Istočno bogoslovlje, I. i II.	29. I. i 13. II. - 9h
Istočna liturgika i ikonografija, I. i II.	29. I. i 13. II. - 9h

Mr. sc. Ivan ČURIĆ	
Uvod u filozofiju: Logika	28. I.; 2 i 13. II. - 9h
Ontologija	30. I.; 11 i 15. II. - 9h

Dr. sc. Goran DABIĆ	
Sakramenti posebno, I. i II.	Prema naknadnom dogovoru

Mr. sc. Darija DAMJANOVIĆ	
Opća crkvena povijest, I.	31. I. i 21. II. - 9h
Povijest Crkve u Hrvata, I.	31. I. i 21. II. - 9h
Izborni kolegiji	2. i 22. II. - 9h

Doc. dr. sc. Vladimir DUGALIĆ	
Penitencija	7. i 21. II. - 9h

Dr. sc. Ivo DŽINIĆ	
Za sve kolegije	29. I. i 12. II. - 9h

Doc. dr. sc. Grgo GRBEŠIĆ	
Za sve kolegije	8. i 22. II. - 9h

Doc. dr. sc. Đuro HRANIĆ	
Za sve kolegije	1., 14. i 21. II. - 9h

Prof. dr. sc. Ivan JURČEVIĆ	
Hrvatski crkvenoslavenski jezik i književnost	Prema naknadnom dogovoru

Prof. dr. sc. Ivan KARLIĆ	
Otajstvo Utjelovljene Riječi, I. i II.	9. i 23. II. - 9.30h

Doc. dr. sc. Sanja LONČAR-VICKOVIĆ	
Izborni kolegij	5. i 19. II. - 16h

Mr. sc. Luka MARIJANOVIĆ	
Hebrejski jezik	30. I., 9. i 21. II. - 9h
Posebni uvod u SP SZ, I.	31. I., 4. i 22. II. - 9h
Egzegeza SZ, I.	1., 6. i 20. II. - 9h
Uvod i egzegeza NZ, II.	18. II. - 9h
Uvod i egzegeza NZ, IV.	19. II. - 9h
Izborni kolegij	29. I., 21. II. - 9h

Mr. sc. Mato MIĆAN	
Za sve kolegije	1. i 22. II. - 9h

Doc. dr. sc. Ivica PAŽIN	
Za sve kolegije	4., 25. i 26. II. - 9h

Doc. dr. sc. Zvonko PAŽIN	
Otajstva pristupa kršćanstvu	28. I.; 4. i 18. II. - 9h
Sakramenti i blagoslovin	28. I.; 4. i 18. II. - 9h
Štovanje svetih i časoslov	28. I.; 4. i 18. II. - 9h
Teologija liturgije	29. I.; 5. i 19. II. - 9h
Povijest liturgije	29. I.; 5. i 19. II. - 9h
Liturgijska inkulturacija	29. I.; 5. i 19. II. - 9h
Skupni rad u pastoralu i katehezi	28. I.; 4. i 18. II. - 9h

Dr. sc. Stjepan RADIĆ	
Povijest filozofije, I.: stari vijek	4., 5. i 18. II. - 9h
Povijest filozofije, II.: srednji vijek	4., 5. i 18. II. - 9h
Etika	6. i 20. II. - 9h
Kozmologija	6. i 20. II. - 9h
Svi zaostali ispiti + Izborni kolegij	6., 19. i 20. II. - 9h

Mr. sc. Bože RADOŠ	
Za sve kolegije	5. i 19. II. - 9h

Dr. sc. Ivica RAGUŽ	
Sakramenti općenito	6. i 20. II. - 9h
Otajstvo Crkve	6. i 20. II. - 9h
Pneumatologija	7. i 21. II. - 9h
Marija u misteriju Krista i Crkve	7. i 21. II. - 9h

Otajstvo Trojedinoga Boga, I. i II.	6., 7., 20. i 21. II. - 9h
Izborni kolegij	7. i 21. II. - 9h
Kršćanska Objava	8. i 23. II. - 11 h (pismeni)

M^o Vinko SITARIĆ	
Osnove gregorijanskog pjevanja, I. i II.	29. I.; 5. i 19. II. - 9h
Liturgijska glazba, I. i II.	31. I.; 4. i 18. II. - 9h
Svećenička pjevačka služba	31. I.; 4. i 18. II. - 9h

Prof. dr. sc. Nikola ŠKALABRIN	
Za sve kolegije	29. I.; 5., 12. i 19. II. - 9h

Mr. sc. Šimo ŠOKČEVIĆ	
Povijest filozofije, III.: od humanizma do Hegela	31. I. i 16. II. - 9h
Svi zaostali ispiti	31. I. i 16. II. - 9h

Mr. sc. Marko TOMIĆ	
Opći uvod u Sveto pismo	31. I. i 14. II. - 9h
Uvod i egzegeza NZ, I.: Sinoptici	1. i 15. II. - 9h
Osnove grčkoga jezika	2. i 14. II. - 9h
Izborni kolegij	2. i 14. II. - 9h
Svi zaostali ispiti	1. i 15. II. - 9h

Dr. sc. Drago TUKARA	
Uvod u misterij Krista i povijest spasenja	7. i 21. II. - 9h
Povijest dogmi	9. i 23. II. - 9h
Patrologija, I. i II.	8. i 22. II. - 9h

Doc. dr. sc. Karlo VIŠATICKI	
Za sve kolegije	4., 5., 6., 18., 19. i 20. II. - 9h

Mr. sc. Davor VUKOVIĆ	
Za sve kolegije	10. i 24. II. - 9h

Mr. sc. Suzana VULETIĆ	
Za sve kolegije	28. I. i 11. II. - 9h

